

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV, IN JE NAMENJEN ZGOLJ ZA INTERNO RABO, ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE. NJEGOVE VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

FEBRUAR 2018

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 9. 3. 2018

Končna redakcija: 9. 3. 2018

Pripravili: Ilinka Todorovski in Anja Nab Huš

Delovodnik, statistika: Ana Jarc

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za februar 2018

V povezavi z uveljavljanjem poklicnih načel in meril novinarske etike so izstopale pritožbe glede komentarja v radijskih Dogodkih in odmevih 9. februarja in v televizijskem Utripu 24. februarja, stereotipnega prikazovanja žensk v članku na novičarskem portalu rtvslo.si 19. februarja in obravnavi literarnega dela v Tedniku 5. februarja.

V pričakovanju državnoborskih volitev je bilo več vprašanj o načelu uravnoteženosti v oddajah s politično tematiko, med drugim o studijski zasedbi v Tarči 15. februarja.

V zadevah je varuhinja napisala mnenja in priporočila.

Nekaj več odzivov se je zgostilo okoli bolj izpostavljenih projektov RTV Slovenije, Eme 2018 in ZOI Pjongčang.

Na podlagi pritožbe gledalca je bil umaknjen zavajajoč oglas iz TV-prodaje.

Glede programske sheme je bilo več vprašanj o ukinjenem Polnočnem klubu, vodstvo TV Slovenija pa je podalo odgovor o lanski ukinitvi Aritmije.

Metodološka pojasnila

Od 1. januarja 2017 se pri vodenju dnevnika odzivov upošteva dejanska organizacija RTV Slovenija (programsko-produkcijske enote, organizacijske enote, uredniško-produkcijske enote, vodstvo, programski svet itd.). V poročilu se gledalce, poslušalce, bralce in druge uporabnike RTV podpisuje z začetnicami, razen v primerih uradnih dopisov. V statistiko odzivov se vštevajo vsi pisni ali ustni odzivi, zabeleženi v delovodniku, medtem ko je v mesečnem poročilu objavljen izbor. Od 1. januarja 2018 se v statistki ločeno vodi seznam zavrženih pritožb.

KAZALO

TELEVIZIJA SLOVENIJA	5
I. INFORMATIVNI PROGRAM.....	5
(Ne)parlamentarne stranke v Tarči	5
O državljanstvu in narodnosti	6
Utrip/Komentar	6
Vprašanja voditelja Studia city.....	7
Nesmiselna regionalizacija?	8
Evangelij za pitbule v Tedniku.....	8
Poročanje o medijsko odmevnem sojenju.....	9
Spre gledani pri poročanju o Kemisu?, drugič	9
Očitki o pristranskosti v Odmevih	10
Zahteva za enakopravno obravnavo vseh političnih strank.....	10
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	11
Zimske počitnice, a niti ene risanke	12
Zakaj verske oddaje?	12
Kodo v večerni termin!	13
Umetnost igre - Hommage Jerneju Šugmanu	13
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	14
Ignoranca glasbenih vsebin?, nadaljevanje	14
Ema 2018	14
Slovenska polka in valček.....	15
Ebba 2018	15
IV. ŠPORTNI PROGRAM	16
Zimske olimpijske igre in poraba denarja	16
Dolgočasni prenosi z olimpijskih iger	17
Pohvala oddaji Olimpijski park.....	18
Izbor prenosov in ponovitev ponovitev z olimpijskih prizorišč	18
Izguba pravic za prenose tekem nogometne reprezentance.....	19
Zakaj na nacionalki ni mogoče spremljati Lige prvakov	19
Komentiranje smučarskih skokov	19
V. PROGRAM PLUS	20
Pogrešamo Polnočni klub	20
Hvaljeno in grajano Dobro jutro	20
Pohvaljena Zvezdana	21
VI. SPLOŠNO	21
Oddaje, predstave, nadaljevanke, filmi	21
»Skozi čas«: brez preteklosti ni prihodnosti	21
Vidnost podnapisov na tujih filmih	22

RADIO SLOVENIJA	22
I. RADIO PRVI	22
Pozdravi in čestitke	22
Komentar v Dogodkih in odmevih	22
Premalo narodno zabavne glasbe.....	24
Razmere na smučiščih.....	24
Cankar, največji slovenski pesnik	25
II. VAL 202	25
Zapisi iz močvirja 30.1.2018.....	25
MMC.....	25
I. VSEBINA	25
Maša ali obred?	25
Vročje olimpijke	26
Žaljiv naslov članka na portalu.....	26
Zakaj moj komentar ni objavljen?.....	27
Na pomoč! Blokirani/a sem	27
II. MMC – DOSTOPNOST, STORITVE.....	28
Zakaj v spletnem arhivu ni več TV-vsebin?	28
RTV SLOVENIJA.....	28
I. JEZIKOVNA KULTURA	28
Ljubljansščina na Emi in v športnih programih	28
Mati in hči	29
Jezikovni zdrsi in alpsko smučanje	30
Naslavljanje z gospod/gospa.....	30
Proga, skakalnica, vreme... odgovarjajo.....	30
Bistvo	31
Svečnica	31
Podnaslavljanje ali simultano prevajanje?.....	31
II. OGLAŠEVANJE	32
Prizanesite nam z oglasi!.....	32
Zavajajoča TV-prodaja	32
Športni prenosi in oglaševanje.....	33
Ilka in Milka	33
III. RTV PRISPEVEK.....	35
IV. TEHNIČNE ZADEVE	35
Kabel ali antena? Kaj pa če ni mogoče izbirati?	35
Radijski signal v osebnem avtomobilu	35
Kdaj bo TV SLO3 v HD?.....	35
V. OSTALO	36

Pohvala za Platformo	36
Ema 2018	36
PRILOGE	37
Priloga št. 1: Zadeva Utrip/Komentar: poročilo varuhinje z mnenji in priporočiloma	37
Priloga št. 2: Odgovor vodstva TV Slovenija glede Aritmije	40
Priloga št. 3: Pritožba Stranke Alenke Bratušek (integralno z odgovori)	42
Priloga št. 4: Tednik (integralno)	48
STATISTIKA ODZIVOV	51

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

(Ne)parlamentarne stranke v Tarči

Več gledalcev se je pritožilo nad studijsko zasedbo oddaje Tarča 15. februarja. Zmotilo jih je, da je bil gost v oddaji tudi predsednik zunajparlamentarne stranke. Gledalce je zanimalo, zakaj je bil povabljen in zakaj ni bilo v studiu tudi ostalih predsednikov zunajparlamentarnih strank oz. le parlamentarnih strank.

«Ne zdi se mi korektno, da v soočenja parlamentarnih strank postavljate kandidata, ki to ni. Oziroma, da v soočenja parlamentarnih strank postavite eno izven-parlamentarno stranko, ne pa tudi ostalih. Lahko bi jih našteval ampak mislim, da to ni potrebno.» (M. B)

»Glede, na to, da nam je z zakonom določeno plačevanje rtv naročnine, vljudno prosim za pojasnilo, kako je bil prejšni teden v oddaji Tarča, ki jo je vodila Erika Žnidarčič in je bila tema pogovor parlamentarnih strank, na sejo povabljen g. Šarec, ki sploh ni še nič v parlamentarnem sistemu.« (M. M.)

»Pod kakšnimi pogoji, je bil povabljen g. Šarec v oddajo Tarča, ko pa še nima niti ustanovljene stranke (je samo lista) in kaj počne med parlamentarnimi strankami. Nima pripravljenega programa, niti ne pove kdo so njegovi kandidati za poslance.« (Š. K.)

»Zakaj niste povabili: tudi Požarja, Kanglerja, Primca in drugih ?« (F. O.)

Nataša Rijavec Bartha, urednica oddaje Tarča:

» V oddajo Tarča smo vabili predstavnike strank, ki jim zadnje javnomnenjske ankete napovedujejo vstop v parlament, pri čemer je Lista Marjana Šarca po anketi Dela Stik, objavljeni v tednu, ko smo pripravljali oddajo, zasedla prvo mesto, podobni trendi so opazni tudi pri drugih anketah. /.../ V oddaji smo želeli gledalcem predstaviti fenomen te stranke, ki je po predsedniški kandidaturi njenega predsednika dobila silovit javnomnenjski potencial in jo primerjati z etabliranimi strankami, skozi aktualna vprašanja, nismo se izognili niti vprašanju o programu in kandidatih, ki smo jih v oddaji zastavili predsedniku LMŠ. Mislimo, da je naloga javne televizije, da gledalcem in volilcem predstavlja in sooča različne politične izbire, ne zgolj tiste, ki so že dobile svoje mesto v Državnem zboru.

V času uradne volilne kampanje veljajo za taka soočenja zelo jasna pravila, izven tega časa pa veljavni profesionalni standardi in poklicna merila, ki jim mora biti podvržena uredniška presoja. Vse to smo upoštevali tudi pri pripravi te oddaje.«

Pritožila se je tudi **Stranka Alenke Bratušek**, saj v studio ni bila vabljen njhova predsednica.

»Kriterij izbora gostov je bil v neskladju z načeli v zakonu, saj ste v oddajo povabili vse parlamentarne stranke, razen Stranke Alenke Bratušek. Če povabite šest parlamentarnih strank, morate po pravilih, ki veljajo za ustvarjanje vsebin v javnem zavodu RTV Slovenija, tudi sedmo. Rezultat volitev leta 2014 je jasen: prejeli smo le odstotek glasov manj od stranke NSi in odstotek in polmanj glasov od strank SD in Levice. Ne prosimo nič več kot to, da se edini merodajen rezultat do naslednjih dravnozborskih volitev spoštuje. Ob tem opozarjamo, da bi tudi v primeru, ko bi ustvrjalcem oddaje priznali možnost in pravico, da lahko za utemeljitev izbora gostov določite tudi po naravi neverodostojno raziskavo, vseeno lahko ugotovili, da smo bili tokrat neupravičeno izpuščeni. Volilni prag je še vedno štiri odstotke glasov volivcev, na ekranu pa ste pri stranki Desus zapisali, da bi, če bi bile volitve danes, po javnomnenjski raziskavi Dela dosegla 3,5 odstotka, kar je za uvrstitev v parlament premalo.«

Varuhinja je v okviru odgovora pritožnikom podala tudi mnenje o pluralnosti studijskih omizij. Nekaj poudarkov:

Menim, da se je pri uredniškem odločanju o gostih mogoče nasloniti na različna merila, tudi na anketno izmerjeno priljubljenost neke stranke, na pričakovano polemičnost razprave, raznolikost podanih mnenj in stališč, med merili je lahko tudi zanimivost.

Kot ključni poklicni merili, ki ju mora pri sestavljanju debatnih omizij spoštovati uredništvo, izpostavljam **vsestranskost in uravnoveženost poročanja, kot ju opredeljuje novinarski kodeks RTV Slovenija** (Poklicna merila in načela novinarske etike, točka 2). **Menim, da je uredništvo v konkretnem primeru ravnalo v skladu z omenjenima meriloma.**

Menim tudi, da je pri snovanju pluralnih političnih debat zelo pomembna razvidnost uredniškega odločanja: javnost mora vedeti in razumeti, zakaj je bil kdo povabljen k debati. Prav tako mora imeti uredništvo tudi argumente, zakaj določene dogodke novinarsko obravnava po različnih merilih.

PRIPOROČILO: Uredništvu Informativnega programa TV Slovenija in drugim uredništvom RTV Slovenija, ki imajo v programski ponudbi politične studijske debate, priporočam, da v notranji debati ter na podlagi poklicnih in strokovnih meril čim bolj natančno opredelijo načela uredniške politike, ko gre za obravnavo parlamentarnih in neparlamentarnih strank, pri tem pa upoštevajo politično in strankarsko pluralnost slovenske družbe.

Pritožba Stranke Alenke Bratušek, odgovor uredništva Informativnega programa TV Slovenija in odgovor varuhinje so v integralni obliki objavljeni kot **PRILOGA 3** na str. 42 tega poročila.

O državljanstvu in narodnosti

Gledalec **M. A.** je opozoril na poročanje v oddajah Informativnega programa 22. februarja glede narodne pripadnosti storilca kaznivega dejanja v Podgorici.

(Telefonsko) »V informativnih oddajah TV Slo poročate, da je bil storilec napada v Podgorici 42-letni Srb. Sprašujem, zakaj ne poročate, da je bil storilec 42-letni črnogorski državljan. Narobe je, da storilca navajate po etnični pripadnosti, namesto po državljanstvu. Sprašujem, ali bi tudi za storilca nekega kaznivega dejanja pri nas rekli, da je bil Srb (čeprav je slovenski državljan).«

Boštjan Anžin, dopisnik iz Beograda:

»Strinjam se, gledalka ima prav. V napovedi prispevka bi bilo bolje uporabiti črnogorski državljan. V prispevku je bilo o storilcu kasneje rečeno naslednje:

"42-letni storilec, rojen v Kraljevu, je živel v Podgorici. Policijske kartoteke nima. Bil je pripadnik jugoslovanske vojske, odlikovanje mu je podelil Slobodan Milošević. Bil je tudi nasprotnik Nata. Sosednje govorijo o prijetnem človeku, ki pa se je težko prebijal čez življenje."

V širšem kontekstu sicer ni nezamisljivo, da ima storilec srbske korenine, še posebej zaradi splošnih in siceršnjih političnih razmer v Črni gori po vključitvi v Nato, ki mu je nasprotoval predvsem prosrbsko in prorussko usmerjena opozicija. Še vedno poteka tudi sodni proces proti več osumljencem, tudi Rusom in Srbom, obtoženim, da so leta 2016 na dan parlamentarnih volitev, načrtovali državni udar. To je bilo pojasnjeno na koncu prispevka.«

Utrip/Komentar

Varuhinja je prejela štiri odzive glede oddaje Utrip, objavljene 24. februarja na TV SLO1 (avtorica **Jadranka Rebernik**). Ena gledalka je oddajo pohvalila, tri pritožnike pa je zmotilo komentiranje političnih dogodkov v Sloveniji, ki ga avtorica po njihovem mnenju ni argumentirala. Primer pritožbe:

»Njen komentar je bil, da smo z delom vlade vsi počez močno nezadovoljni in so njena ravnanja zelo slaba. Vsebinsko komentarja me ni zmotila, me je pa zelo zmotila pavšalna oz. zelo nejasna argumentacija. Zavedam se, da gre za avtorsko oddajo, kjer ima novinar v rokah posebno moč - komentar, ki je ena najžlahtnejših in najimenitnejših prvin novinarskega dela. S to močjo pa seveda lahko kroji javno mnenje, zato je še toliko bolj pomembno, da se zaveda moči, ki mu je bila podeljena. Po mojem mnenju so sodbe brez argumentacije pod standardi RTV, ki sem jih vajen. Želel bi, da se novinarka opozori in se vzdržuje visoki standardi vašega dela, brez populizmov in senzacionalnosti in brez pomanjkanja argumentacije ob komentarjih.« (L.Č.)

Iz odgovora v. d. odgovornega urednika Informativnega programa TV Slovenija **Vanje Vardjana**:

»Utrip je oddaja z močno avtorsko noto, pri kateri ne gre le za pregled dogodkov, ampak tudi za njihovo interpretacijo – s samimi izborom, besedilom (komentar), sliko in glasbo. (...) Tudi v tokratnem Utripu so bila zastopana različna stališča in raznolik spekter govorcev; ravno tako so bile v izbor uvrščene različne teme. Glede nekaterih konkretnih navedb pa, uvodni stavek o skorajšnjem koncu mandata vlade je bil nedvomno provokativen, avtorica pa bi ga lahko podprla še s kako konkretno številko in primerjavo, kar bi trditvam dalo večjo verodostojnost.«

Varuhinja je v zadevi napisala **poročilo**, ki je v celoti – z več odzivi in integralnim odgovorom uredništva - objavljeno kot **PRILOGA 1 na str. 37**.

Varuhinjini poudarki iz poročila (**mnenja in priporočila**):

»Menim, da avtorici ni mogoče oporekati pravice do podajanja mnenj v avtorsko in komentatorsko zasnovani oddaji, zato menim, da očitki o kršenju poklicnih meril niso upravičeni. Menim pa tudi, da je bila oddaja zaradi šibkih argumentov oz. odsotnosti konkretne utemeljitve mnenj (komentatorskih tez) žanrsko okrnjena oz. nedosledna.

PRIPOROČILO: Uredništvu Informativnega programa TV Slovenija zato priporočam poglobljeno notranjo debato o zasnovi posameznih oddaj, zakonitosti televizijskih žanrov ter zlasti komentiranju (ločevanju dejstev od mnenj), upoštevanje novinarsko stroko in poklicna merila in načela novinarske etike.«

»Menim, da uredništvo Informativnega programa načelo pluralnosti izpolnjuje s širokim naborom avtorjev oddaje Utrip, ki 52 tednov na leto (že 30 let) komentirajo domače dogodke. Menim pa tudi, da je uredništvo dolžno poskrbeti, da bo gledalstvo nedvoumno razumelo upravičenost avtorskega in komentatorskega pristopa v oddaji (podajanje subjektivnega pogleda), saj takšno razumevanje – kljub dolgoletni tradiciji Utripa in prepoznavnosti formata – ni samoumevno.«

»**PRIPOROČILO:** Zato uredništvu Informativnega programa TV Slovenija priporočam premislek in notranjo razpravo o tem, kako realizirati in označiti komentatorski format, da bi tudi tako ločili podajanje informacij od podajanja mnenj ter odpravili nejasnosti oz. nerazumevanje v javnosti.«

Vprašanja voditelja Studia city

Gledalec **A. F.** je protestiral zaradi po njegovem mnenju sovražnih in posplošenih navedb o stranki SDS v oddaji Studio city 27. februarja, in sicer v intervjuju z v. d. predsednika NSi Matejem Toninom.

»Voditelj v oddaji Studio city (mesto, v uradnem jeziku RS) je predstavnika politične stranke (Nsi) namerno in neargumentirano zavajal, z oceno da; vse stranke so razglasile SDS za skrajno desno stranko! V nadaljevanju opozarja sogovornika, da nobena od ostalih strank ne bi sla v koalicio z Janezom Janso! Obvescam vas, da za tako skrajno radikalno vodeno vsebino oddaj RTV slo, ne nameravam vec placevati narocnine. Sredstva bom preusmeril kot donacijo slovenskim kulturnim organizacijam.«

Alenka Kotnik, urednica oddaje Studio city:

»Voditelj gosta ni zavajal, navajal je le javnosti znana stališča predstavnikov parlamentarnih strank, ki so v medijih že izjavili, da koalicije z Janezom Janšo ne bodo sklepali. V. d. predsednika NSi ima glede tega nekoliko drugačno oz. manj definirano stališče od svoje predhodnice (kar je voditelj v intervjuju tudi izpostavil), zato ga je voditelj izzval, nikakor pa ne zavajal. G. Tonin, ki v politiki nikakor ni novinec bi, v to ne dvomim, protestiral, če bi ga voditelj zavajal ali glede stranke SDS navajal neresnične informacije, na voljo je imel nekaj več kot deset minut programskega časa.«

Pritožnik meni, da je odgovor urednice neargumentiran.

»Ob zelo jasno opredeljeni oznaki "radikalna desnica" stranke SDS, bi pričakoval od verodostojnega voditelja navedbo imena strank, ki naj bi v novem volilnem obdobju sodelovale pri bodoci sestavi vlade in so se v tem času izrekle, da ne bodo sodelovale z stranko SDS oz. z gospodom Janezom Janšo.

Toliko o vasi izmuzljivosti, vseeno ste samo pritrdili mojim pričakovanjem glede vsebine vasega odgovora.«

Nesmiselna regionalizacija?

Gledalca **A. M.** je zmotil prispevek v Dnevniku 12. februarja, v katerem je novinarka poročala o napovedani stavki javnega sektorja, za ponazoritev in konkretizacijo poročila pa je navedla tudi nekaj krajev.

»Prispevek v isti kos zmece kraje od moje domace Sezane do Kocevja. Ti kraji nimajo nicesar skupnega, razen verjetno tega, da jih pokriva vase isto dopisništvo. In zakaj bi nekoga v Sezani zanimalo, kaj se dogaja v Logatcu ali Cerknici? Če ze, prosim primerjajte Sezano s Kopro, Izolo, Piranom, Ilirsko Bistrico, Postojno, Ajdovscino, Novo Gorico, Idrijo in Tolminom, torej s kraji, s katerimi si deli skupno primorsko identiteto, ne pa kraji nekega izmisljenega območja od Krasa do Notranjske in Kočevske, ki jih ne povezuje tako rekoc nic.«

Urednica Uredništva dopisništev, Informativni program TV Slovenija, **Aleksandra Saksida**:

»Televizija Slovenija ima 9 dopisništev po Sloveniji. Razvoj dopisniške mreže in takšno organizacijo so oblikovale predvsem zahteve iz konkretnih območij. Zaradi varčevanja in racionalizacije dela vsa dopisništva zdaj pokrivajo zelo široka območja. Dopisniki tako skušajo kar se da celovito spremljati utrip življenja na različnih koncih države, predstaviti tudi geografsko raznolikost in značilnosti posameznih območij. Med dopisništv, ki pokrivajo zelo veliko območje, je tudi dopisništvo v Postojni. Od leta 2000 tako poleg Notranjske, pokriva še Kočevje in Ribnico, Idrijsko in Cerkljansko, pa tudi Kras. Novinarki, ki pripravljata zgodbe s tega dela Slovenije, v prispevkih nista zgodovinsko, kulturno ali kako drugače povezovali vseh teh krajev. V konkretnem prispevku v TV Dnevniku o zaprtih šolah in vrtcih zaradi stavke, je novinarka zbrala podatke in nanizala nekaj primerov iz različnih krajev, le kot ilustracijo, da bo podobno urejeno tudi za otroke po drugih koncih Slovenije. Menim tudi, da televizija ne zanemara regionalnega značaja Slovenije, saj dopisniki skrbijo za pokritost celotne Slovenije in pridejo tudi do odročnejših krajev, ki v medijih sicer le malokdaj dobijo prostor. Tako omogočajo širokemu krogu ljudi, da je slišan tudi njihov glas. Novinarji dopisniki delajo za vse dnevno informativne oddaje, največ prispevkov pa je vsak delavnik objavljenih v Slovenski kroniki. Poleg tega nekateri novinarji pripravljajo prispevke tudi za Tednik, Točko preloma, Kulturo, Infodrom in pišejo tudi za MMC. Gledalci tako lahko najdejo lokalne novice, zahtevnejše prispevke in tudi bolj barvite in pozitivne zgodbe ne le iz svojega okolja, ampak iz vseh slovenskih regij in zamejstva.«

Evangelij za pitbule v Tedniku

Gledalki **C. S.** in **M. Ž.** je zmotil prispevek Evangelij za pitbule v Tedniku 5. februarja. Prispevku sta pritožnici očitali senzacionalizem. Poudarek iz pritožbe:

»Poleg tega, da blati avtorja romana Jirija Bezlaja in člane komisije, ki so mu namenili priznanje Zlata hruska, razkriva novinarkino nezmožnost razlikovanja med fikcijo in resničnostjo. Žal je videti, da tudi nekaterim njenim sogovornikom primanjkuje abeceda strokovnega vrednotenja literarnih del.«

Iz odgovora avtorice prispevka **Tanje Rosandić** in urednice **Jelene Ašćić**:

»Obtožba, da novinarka blati avtorja je neargumentirana laž. Glede na to, da avtor poudarja, da je roman napisal kot mozaik zgodb svojih dijakinj, ki naj bi mu zaupale marsikaj, tudi spolno zlorabo v otroštvu, je vprašanje, kako je ob tem kot pedagoški delavec ravnal, povsem primerno.«

Mnenja iz odgovora **varuhinje**:

»V fokusu novinarske obravnave je uredništvo postavilo tisti del strokovne debate, ki poudarja širšo družbeno relevantnost prav zaradi prepleta fikcije in realnih družbenih fenomenov in tem povezanega vprašanja, ali se priporočilni sezname mladinske literature krojijo dovolj skrbno in z jasnimi merili. Zato menim, da so očitki o novinarkinem mešanju fikcije in resničnosti neupravičeni. Menim tudi, da je novinarka upoštevala ključna poklicna merila, ko je v devetminutni prispevek strnila širok diapazon različnih mnenj o tematiki, pri čemer je bil velik del časa odmerjen prav avtorju književnega dela Jiříju Bezlaju, ki je lahko pojasnjeval fiktivno in realno v svojem delu ter komu je bil roman namenjen. (...) Menim, da je avtorica z naborom govorcev, prikazom različnih mnenj o tematiki in kritično distanco do obravnavane tematike je po mojem mnenju avtorica spoštovala temeljne novinarske postulate, in sicer nepristranskost, verodostojnost in odgovornost (kot so opisani v točkah 1.2., 1.4. in 1.5 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija). Kot skupni imenovalec načel nepristranskosti, verodostojnosti in odgovornosti izpostavljam novinarjevo dolžnost, da poroča čustveno neopredeljeno, hkrati pa podaja vsa bistvena dejstva in stališča, na podlagi katerih si javnost lahko ustvari svoje mnenje in poglede o obravnavani tematiki.«

Pritožba in varuhinjin odgovor, ki vsebuje pojasnilo uredništva, sta objavljena v celoti kot **PRILOGA 4 na str. 48 tega poročila**.

Poročanje o medijsko odmevnem sojenju

Gledalka **M. K.** je ogorčena, ker je bil v Dnevniku 30. januarja objavljen prispevek s sojenja domnevemu morilcu znanega igralca.

»Vključiti v vsebino dnevnika takšno tragedijo neke družine je dno (če bolje razumete "podn") novinarske etike, da o sodnikih, ki so razpravo odprli za javnost sploh ne govorimo.«

Mojca Šetinc Pašek, urednica Dnevnoinformativnih oddaj, TV Slovenija:

"Primer tragične smrti igralca Gašperja Tiča je bil in je medijsko zelo odmeven ne le zato, ker je na grozovit način umrla javno zelo znana osebnost, temveč, ker je šlo za primer grozljivega nasilnega uboja/umora.

O tej tragediji so poročali vsi mediji.

Informativni program Televizije Slovenija je o tragediji poročal profesionalno izjemno skrbno, tudi z ozirom na možne podobne očitke, kot jih na nas naslavlja gledalka v primeru poročanja s sojenja morilcu Gašperja Tiča. Tako kot smo etično in profesionalno skrbno v skladu s Kodeksom novinarjev Slovenija in profesionalnimi pravili RTV Slovenija poročali ob tragediji, z vso dolžno profesionalno novinarsko skrbnostjo poročamo tudi zdaj s sojenja. Na povsem enak način z upoštevanjem novinarskih profesionalnih Kodeksov poročamo tudi o drugih enako grozljivih umorih ali ubojih ter sojenjih, ki jim sledijo."

Spre gledani pri poročanju o Kemisu?, drugič

Gledalec **L. T.** se je v imenu Gibanja OPS pritožil nad odgovorom pisarne varuhinje glede poročanja TV Slovenija o dogajanju po nesreči v tovarni Kemis (pritožba in odgovor sta objavljena v januarskem poročilu varuhinje).

»Vaš odgovor je še žalitev in eden v nizu sprenevedajočih, ki ni vreden varuha gledalčevih in poslušalčevih pravic. Sicer pa kako bi bil lahko, če ste kolegice urednikov in novinarjev v isti hiši kjer se nepravilnosti dogajajo.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Na podlagi informacij, ki jih imam, menim, da občinstvo RTV Slovenija v poročanju o zadevi Kemis ni bilo prikrajšano za ključne informacije; tudi iz dokumentacije, ki ste jo posredovali, tega ne razberem. Razumem pa vaše razočaranje, ker novinarji niso objavili sleherne informacije o dogajanju, kar bržkone drži, saj to tudi ne bi bilo mogoče. Izbiranje, odbiranje, selekcioniranje in povzemanje informacij je imanentna novinarjeva naloga pri obravnavi katere koli tematike. O obsegu, ritmu, fokusu in formatu obravnave pa na podlagi profesionalne in strokovne presoje avtonomno odločajo uredništva.«

Očitki o pristranskosti v Odmevih

Gledalka **J. U.** je voditeljici Odmevov Rosviti Pesek očitala pristranskost v pogovoru, ki ga je z v. d. predsednikom stranke NSi Matejem Toninom opravila 1. februarja.

»Moje ogorčenje se nanaša na izsiljevanje voditeljice, da Tonina prisili k priznanju, da soglašanje s pokojnino M. Kučana povzroča šum v NSi. Zakaj ga ne vpraša kaj meni o goljufijah JJ?? Tak hujskaški način do njej neljubih oseb je vedno prisoten. Vem da vaše delo ni odpuščanje tovrstnih "voditeljev", lahko pa veste, da je njen način primeren za vaško TV ali pa novo TV...«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Menim, da je voditeljica ravnala prav, ko je novega vodjo NSi vprašala o eni izmed epizod v stranki NSi, ki je sprožila velika trenja med članstvom te stranke in v kateri je osebno nastopal gospod Tonin. Menim tudi, da je ravnala prav, ko ga je spraševala o dogajanju v stranki, katere vaje je prevzel, ne pa o dogajanju v kateri koli drugi politični stranki. V pogovoru nisem zaznala nobenega izsiljevanja ali hujskaštva. Menim tudi, da uporaba takšnih besed v izražanju mnenja o poklicnem delovanju kakšnega od ustvarjalcev RTV vsebin ne prispeva k kulturi dialoga.«

Zahteva za enakopravno obravnavo vseh političnih strank

Gledalec **B. B.** je na varuhinjo naslovil zahtevo po enakopravni zastopanosti vseh političnih strank v programih RTV Slovenija. Njegova zahteva se posebej nanaša na Listo novinarja Bojana Požarja in njenega predsednika Bojana Požarja.

»V vidu odprtega pisma našega predsednika LNBP g. Bojana Požarja, vam pišem kot varuhinji pravic gledalcev in kot podpornik LNBP zahtevam, predvsem kot državljan in davkoplačevalec, da predstavnike stranke LNBP in predsednika g. Bojana Požarja povabite v oddaje na RTV SLO, enako kot druge predstavnike strank, saj za javni zavod ne more veljati prepoved nastopanja v oddajah oz. embargo za LNBP oz. g. Bojana Požarja, kot je to opisano v odprtem pismu. To je sramota!

V primeru, da se to ne bo spremenilo bomo na podlagi državljske pobude začeli zbirati podpise podpore in organizirali shod pred stavbo RTV SLO na Kolodvorski, v podporo enaki obravnavi vseh in ukinitvi embarga za g. Bojana Požarja.«

V. d. odgovornega urednika Informativnega programa **Vanja Vardjan**:

»G. Bojana Požarja smo od ustanovitve njegove stranke v oddaje Informativnega programa TV Slovenija uvrstili 3-krat, v osrednjo informativno oddajo TV Dnevnik, v pogovorno oddajo s predstavniki zunaj parlamentarnih strank na TVS3 in v osrednjo oddajo v kateri komentiramo politične dogodke v Sloveniji, Utrip. Zato vaša trditev, oziroma zahteva, »da predstavnike stranke LNBP in predsednika g. Bojana Požarja povabite v oddaje na RTV SLO, enako kot druge predstavnike strank, saj za javni zavod ne more veljati prepoved nastopanja v oddajah oz. embargo za LNBP oz. g. Bojana Požarja, kot je to opisano v odprtem pismu.«, ne drži, oziroma je zahteva že izpolnjena.

Stranki Bojana Požarja in Bojanu Požarju Televizija Slovenija torej omogoča enako obravnavo kot ostalim zunaj parlamentarnim strankam.«

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

(Ne)verodostojnost spominov

Gledalka **S. H.** se je pritožila nad oddajo Pričevalci, ki je bila na sporedu 6. februarja. V spomine Ivana Legiša, s katerim se je pogovarjal Jože Možina, so se po mnenju pritožnice vrinile netočnosti o njenih sorodnikih, zaradi katerih bi morali objaviti popravek.

»Učiteljica, ki je po izjavah "boljše kot nič", je poučevala za kratek čas sama, in nato vse do šolskega leta 1952/53 skupaj z učiteljem Hvaličem. Vaščani, kot tudi bivši učenci jo imajo v lepem spominu. Učitelj Hvalič, ni zbežal iz Jugoslavije, bil je italijanski državljani, kot je razvidno iz priloženega potrdila o državljanstvu, ki je bilo izdano v Gorici 29.3.1946. Trditve g. Ivana Legiša so nesprejemljive in zahtevajo popravek, glede na priloženo potrdilo in glede na dejstva, ki izhajajo iz knjige, ki jo je izdal in založil Odbor za proslavo 40-letnice obnovitve slovenskih šol v Italiji, Trst 1986.

Pričakujem, da se popravek objavi v arhivskem posnetku in v eni od naslednjih oddaj PRIČEVALCI. Menim, da je novinar očitno kršil načelo objektivnosti in poklicna merila novinarske etike v programih RTV Slovenije.

Varuhinja je pritožbo posredovala pristojnemu uredništvu in avtorju, pritožnici pa pojasnila, da nima nobenih pristojnosti glede objave popravkov ali prikaza nasprotnih dejstev po Zakonu o medijih, za kar so pristojni odgovorni uredniki.

Odgovor novinarja **Jožeta Možine**:

»Zahteva za popravek gospe Silvane Hvalič je neupravičena. Avtorju zaradi nekaj spominskih izjav pričevalca, ki ima pač drugačno mnenje očita kršitev programskih, etičnih oz. vseh mogočih standardov. Kaj pa naj bi avtor kršil, če pričevalec Ivo Legiša omenja učiteljico v njegovi rojstni vasi, kot osebo, ki ni bila poklicna učiteljica ampak, citiram »je bilo boljše kot nič a ne. Poklicni učitelj je prišel šele, ko so nam šolo popravili«. To je pač osebni spomin g. Legiša, ki ni žaljiv in niti v nasprotju z dejstvi. Učiteljica, ki jo g. Legiša omenja, Bazilija Štanta, je bila brez dvoma izredno požrtvovalna in vsestranska narodna delavka, ki pa je učiteljski študij oz. maturo dokončala šele po vojni.

Za poznejšega učitelja Dominika Hvaliča g. Legiša brska po spominu in pravi, da misli, da je zbežal iz Jugoslavije, kar ni nobena bistvena napaka ali vrednostna sodba saj je bil Hvalič med drugim tudi v partizanih, v Medjo vas pa je prišel iz Goriških Brd, ki so postale del Jugoslavije. G. Legiša tega ne trdi ampak misli, kar ni nenavadno saj je na Tržaško po vzpostavitvi meje zbežalo na deset tisoče Slovencev iz Jugoslavije.

V prvem primeru gre le za mnenje g. Legiša, v drugem pa za nebistveno napako, saj reči za nekoga, da misliš, da je bil begunec še ne pomeni žalitev. Tudi ni bila izrečena s takim nabojem. Ne vidim elementov, da bi bila z izjavami prizadeta pravica ali interes pritožnice, sploh pa je njena zahteva pretirana in v nasprotju z 31. členom Zakona o medijih. Če bi se držali analogije, kot jo zahteva pritožnica, bi lahko zahtevali popravka za vsako drugo trditev kogarkoli s katero se nekdo ne strinja od poročil pa do dokumentarnih oddaj in omizij. Če je bila omenjena učiteljica za g. Legiša boljše kot nič, s čimer hoče povedati, da še dobro da je bila, to ne more biti predmet instituta Pravice do popravka ampak njegova zloraba.

Gre za oddajo Pričevalci, ki beleži spomin starejše generacije. Gotovo prihaja do spominskih napak, kar je normalno, končno tudi povedano ni predstavljeno kot absolutno ampak kot subjektivni pogled govorca na svoje življenje in dogajanje. G. Ivan Legiša, eminentni izseljenski pesnik iz

Adelaide je povedal marsikaj zanimivega in to na zelo iskren, tudi samokritičen način. Lahko celo rečem, da je bil v svojem pričevanju zelo črnogled tako glede preteklosti kot tudi sedanjosti. Predvsem temu gre pripisati, da v niansah ni bil tako precizen, kot bi si želeli. A to je živi pričevanje, vsaj je oseba zase in pravi posameznika pač ne moremo spreminjati. O slovenskem šolstvu na Tržaškem že med vojno in po njej bi bilo dobro spregovoriti v dokumentarnem filmu, ker gre res za veliko temo. Poleg knjige, ki jo navaja gospa Silvana Hvalič, je pred časom pri tržaški založbi Mladika izšla še knjiga Alojza Geržiniča, *Od Save do Srebrne reke*, ki kar obširno piše tudi o formiranju šolstva na Tržaškem.«

Zimske počitnice, a niti ene risanke

Gledalka **L. B.** je bila razočarana, ker v času zimskih počitnic TV Slovenija zjutraj ni predvajala risank.

»Razumem, da potekajo v tem tednu olimpijske igre, vendar hkrati tudi zimske počitnice za otroke. Kljub temu, da sta vsaj dva primerna tv programa (1. in 2.), pa vam ni uspelo zjutraj stiniti vsaj nekaj programa za otroke, niti pol urice? Urica otroškega programa je bila ob 11:45, od tega polovica za tiste, ki še ne znajo brati, ni bila primerna.

Vsi pač ne gredo na počitnice, bodisi ker starši nimajo treh mesecev dopusta bodisi zaradi narave dela dopusta ne morejo vzeti in zato ostanejo v varstvu pri dedkih in babicah. Prav zato nam je nekaterim staršem pomembno, da če že gledajo televizijo, da gledajo kakovostne vsebine.«

Odgovor urednice Uredništva otroškega in mladinskega programa **Martine Peštaj**:

»Zelo žal nam je, da je bil letošnji počitniški spored za otroke precej okrnjen. V času olimpijskih iger je redno odpadel naš termin jutranjih risank na TVS 2 (pon. - pet., 7.00 - 8.00), počitniški program pa smo običajno nadaljevali po teh risankah.

Za prvi teden počitnic smo se tako dogovorili za izreden počitniški termin za otroke od 11.50 do 12.50, v kateri smo sestavili spored "za vsakega nekaj": ena risanka, premiera naših novih dokumentarcev Infodrom - *Moje življenje*, tuja igrana serija za otroke *Nabriti detektivi* in še ena risanka.

Ta teden se vračajo jutranje risanke na TVS 2, počitniški spored pa jim sledi.

Tudi meni je težko, ker vem, da ste nas tisti, ki nas redno spremljate, pogrešali. S tem tednom se vračamo v ustaljeni ritem, trudili se bomo, da bomo za naše najmlajše gledalce še naprej delali predano in odgovorno.«

Iz odgovora **pisarne varuhinje**:

»Zimske olimpijske igre so za RTV Slovenija velik in seveda izreden projekt, zaradi katerega so vsake štiri leta potrebne prilagoditve programske sheme na televiziji in na radiu. Razumemo, da je starše in seveda najmlajše gledalce sprememba programske sheme razburila. Iz odzivov, ki jih prejme varuhinja, je mogoče razbrati, da je vsak poseg v ustaljen ritem in obseg oddaj ali premik oddaj z ustaljenih terminov pri gledalcih sprejet z neodobravanjem, na kar je varuhinja vodstvo Radiotelevizije Slovenija že opozorila. Ob tem pa pojasnjujemo, da se na TV SLO1 v jutranjem času predvaja redna oddaja *Dobro jutro*. Verjetno razumete, da bi tudi vsakršna programska sprememba na prvem programu izzvala ogorčenje gledalcev omenjene oddaje.«

Zakaj verske oddaje?

Gledalca **D. P.** je zanimalo, zakaj morajo tudi ateisti ali pripadniki »drugih veroizpovedi« na TV SLO spremljati verske oddaje.

»Mislim, da so maše za v cerkev in ne za tv. Že tako ima tv slo slab program in ga s takimi vsebinami še poslabšuje. Vresko pumpanje možganov pred dnevnikom, ki je skoraj edina normalna oddaja na programih tv slo, se mi zdi absurdna.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Na takšno splošno pritožbo lahko podam le splošno pojasnilo, in sicer, da je RTV Slovenija v skladu z zakonom, programskimi standardi in poklicnimi merili dolžna v svojih radijskih in televizijskih programih upoštevati pluralnost slovenske družbe ter občinstvu posredovati široko pahljačo najrazličnejših vsebin, med njimi tudi verske, pri čemer mora posebno pozornost posvečati delovanju registriranih verskih skupnosti.

Glede Televizije Slovenija, ki jo omenjate, lahko zapišem, da pristojno Uredništvo verskih oddaj (ki deluje znotraj odgovornega uredništva Kulturno-umetniških vsebin) pripravi okoli 80 ur verskega programa na leto. Gre predvsem za tedenske oddaje o religiji Ozare, Obzorja duha in Duhovni utrip, pogovorno oddajo o religiji Sveto in svet, neposredne prenose maš 17-krat na leto ter poslanice oz. voščila predstavnikov katoliške, evangeličanske in pravoslavne cerkve ter islamske skupnosti ob večjih praznikih.

Če menite, da je takšen obseg pretiran, bi se težko strinjala z vami.

Na podoben način svoje javno poslanstvo v pluralni družbi izpolnjujejo tudi druge javne radiotelevizije po svetu. Razlika je le v obsegu in umestitvi teh vsebin. Pri tem je RTV Slovenija po dostopnih podatkih nekje na sredini med članicami Evropske radiodifuzne zveze (EBU).«

Kodo v večerni termin!

Gledalec **B. L.** si želi, da bi oddaja Koda dobila večerni (prime time) termin, saj ima kot predstavnik društva, ki je sodelovala z ustvarjalci oddaje, izjemno dobro mnenje o učinkih poročanja novinarjev Kode. Varuhinja je mnenje in predlog posredovala uredništvu.

»Moja podpora odaji Koda sicer temelji na naslednjih treh postavkah:

1 Koda spodbuja direktno demokracijo

Demokracija deluje le če imaš tudi aktivne državljane, zato imajo zrele demokracije zelo angažirane in kritične državljane. To je element ki je Slovencem delno zelo tuj, in zato menim da je Koda odličen primer spodbujanja angažiranja ljudi za različne teme.

2 Koda zahteva odgovornost odločevalcev

Vsaka demokracija zahteva poleg aktivnih državljanov tudi močno kontrolo odločevalcev, ki morajo za svoje (dobro ali slabo) odločitev sprejeti odgovornost. Prepogosto imamo v Sloveniji za opraviti z odločevalci, ki prelagajo odgovornost iz ene na drugo osebo. Koda želi priti pri raziskavi do dna in ustvarja pogoje da bodo odločevalci namesto prelaganja krivice raje napake odpravili. Cilj Kode ni kaznovanje, gre za odgovornost v smislu da prikazane napake odpraviš.

3 Koda spodbuja zavedanje državljskih pravic in odgovornosti

Premalo je zavedanja, da smo Slovenci sami svoji krojači in da sami pišemo lastno prihodnost. Teme Kode so dnevni problemi vseh Slovencev, in zato (že skoraj podzavestni) refleksi ljudi na levo ali desno politično opciji ne deluje. To se mi zdi zelo pomembna lastnost Kode. Zato je možno imeti pravi fokus ljudi, in to je kako izboljševati podsisteme brez potrebe da se postavljaš na naše ali vaše.«

Umetnost igre - Hommage Jerneju Šugmanu

Gledalka **N. V.** se je pritožila nad terminom predvajanja oddaje Umetnost igre - Hommage Jerneju Šugmanu.

»Spominski portret g. Šugmana smo mnogi težko pričakovali, žal pa smo bili izjemno razočarani glede uvrstitve v termin predvajanja. Že tako so mnoge oddaje o kulturi odrinjene na časovni rob, tokrat pa so odgovorni (urednik?) naredili kapitalno napako. Ne gre za katerokoli oddajo, gre za spomin na velikega umetnika. Se vam ne zdi, da bi si takšna oddaja zaslužila, da doseže velik krog gledalcev, kot je bilo verjetno tudi pričakovano? Mnogi, res mnogi, saj smo se o tem pogovarjali, so bili globoko razočarani zaradi uvrstitve oddaje pozno zvečer, ko večina ne le ne zdrži pokonci do te ure, temveč zaradi nespoštljivosti do portretiranca. Zakaj tako ravnete? Ali ni mogla biti v tem primeru narejena izjema in jo uvrstiti na 1. ali 2. program takoj po 20. uri???«

Odgovor pomočnice direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»Jerneju Šugmanu smo takoj, ko smo izvedeli za njegov odhod, posvetili ponovitve oddaj, v katerih je bil gost, Profil in Od blizu, in predvajali film, v katerem igra glavno vlogo, Zvenenje v glavi. Obenem smo o tragičnem dogodku in njegovi vlogi v gledališču in na filmu govorili v oddajah dnevno-inf. programa in v oddajah o kulturi. Posvetili smo mu tudi oddajo Umetnost igre, ki ima svoj redni termin v ponedeljek ob 22:55. Sporedi TV SLO so narejeni na podlagi programske sheme in držimo se pravila, da je ne spreminjamo, če ni nujno, saj že spremembe, ki na TV SLO 2 nastajajo zaradi športa, gledalci sprejemajo na različne načine. Obenem so oddaje o kulturi na sporedu TV SLO 1, na TV SLO 2 imamo oddaje namenjene lažjim žanrom.

Televizija ima določene zakonitosti in teh se držimo, zato da gledalec - v našem primeru vsaj na TV SLO 1 - vedno ve, kaj lahko ob določeni uri pričakuje v programu. Premikanje oddaj in prilagajanje programa je nekaj, čemur se vsaka resna televizija izogiba.

Danes imamo sicer vse oddaje domače produkcije na voljo na spletu in ves program z zamikom lahko spremljate v kabelskih sistemih.«

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Ignoranca glasbenih vsebin?, nadaljevanje

Varuhinja je prejela odgovor TV Slovenija (**Natalija Gorščak, Mario Galunič, Živa Emeršič**) na protest nekdanje urednice oddaje Aritmija in Aritmičnih koncertov **Maje Pavlin** (januarsko mesečno poročilo, str. 15 in 38). Oddaja Aritmija je bila z letom 2018 ukinjena, vodstvo Televizije Slovenija pa je zatrdilo, da bo urbane glasbene vsebine umestilo v programe.

»V PPN 2018 posebne, sicer bolj informativne oddaje o t.i. urbani glasbi (Aritmija) nismo vključili. Tudi o drugih zvrsteh glasbe nimamo posebnih informativnih oddaj, ampak dogajanje spremljamo v okviru kulturnega, informativnega programa in tudi v oddajah Programa plus in v razvedrilnih oddajah; aritmične koncerte pa v skladu z uredniško politiko občasno posnamemo v okviru predvidenih koncertov in jih vključujemo tudi v mladinske oddaje.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Menim, da je to tudi največ, kar lahko naredim v vlogi varuhinje. Vsekakor bom ob vsaki priložnosti in prav na primeru Aritmije svarila pred ad hoc ukinjanjem oddaj in predvsem pred izgubljanjem programskih vsebin, saj obljube, da se bodo vsebine smiselno razporedile v druge pasove in oddaje, običajno izzvenijo v prazno. Tudi zato, ker je to prerazporejanje neotipljivo in ga zato ni mogoče spremljati in nadzorovati.«

Celoten odgovor pomočnice direktorice TV Slovenija in odgovornih urednikov je objavljen kot **PRILOGA 2 na str. 40**.

Ema 2018

Glede Eme 2018 je varuhinja prejela nekaj telefonskih mnenj ter tri pisne kritike, med njimi:

»Ne le da je bila izbira obeh voditeljev neprimerna (še posebej Revien, ki ni bila kos vodenju in nikakor ni bila primerna za tako oddajo), tudi sama oddaja ni bila na nivoju. Sam Vid Valič ni bil zabaven, predvsem pa je bila vsebina v predizboru (zgodovina evrosonga) dolgočasna in je vsako leto enaka. Le-tega niste popestrili z nastopi drugi nastopajočih, kar je bilo dobro v finalnem izboru. Neprisotnost gledalcev v studiu, ni naredilo vzdušja, kar je pripomoglo k dolgočasnemu in monotonemu prenosu. Motilo me je tudi, da je bilo veliko število oglasnih blokov, kar od televizije, ki ji namenimo dobrih 12 evrov na mesec ne bi pričakovala.

Višek vsega pa je bilo glasovanje, kjer se je videlo, da je bil zmagovalec že vnaprej določen, saj so vse žirije »naključno« soglasno izbrale istega izvajalca. To se je videlo, kako je mednarodna žirija popolnoma odstopala. Tudi za odločitev le-te se mi zdi potrata denarja plačnikov RTV-prispevka!! Moralo bi odločati samo telefonsko glasovanje, kjer so bile točke namenoma določene tako, da sta drugouvrščena tekmovalca zmago zgrešila za nekaj točk (mimogrede isto kot lani!!).« (T. A.)

Mario Galunič, odgovorni urednik Razvedrilnega programa na TV Slovenija:

»Žal nam je, da vam letošnji izbor ni bil všeč, čeprav sem prepričan, da stvar, če jo pogledamo od daleč, ni tako črna. Veliko stvari, o katerih pišete, je stvar okusa, o njem težko razpravljati. Mnogo elementov šova vzbuja polemike in razprave, kar je dobro, televizija sproža tudi tovrstne reakcije, ki kažejo na to, da gledalci niso ravnodušni, da s čustvi spremljajo naše delo in o njem izražajo mnenje. Naredili smo, kar je bilo mogoče v majhnem studiu in z omejenimi finančnim sredstvi. MI smo zadovoljni, tudi gledalci so nas nagradili z zares visoko gledanostjo. Oglasov je bilo toliko, kot jih zakonsko lahko predvajamo (7 minut v eni uri) in na žalost višina RTV prispevka ne zadošča za vse stroške, ki jih ima javni servis s svojimi nalogami in poslanstvom, zato moramo precej denarja zaslužiti tudi na trgu. Ob ukinitvi oglasov bi bil program bistveno osiromašen, najbrž tudi ne bi bilo Eme in sorodnih oddaj.

Zagotavljam vam, da smo celotni proces glasovanja in imenovanja žirij izpeljali odgovorno, profesionalno in brez napak. Da bi bilo očitkov o pristranskosti čim manj, smo uvedli mednarodno žirijo in tudi žirijo Kluba oboževalcev, ki pogosto gledajo na skladbe drugače kot ozka strokovna javnost. Noben član žirije ni vedel za ostale člane vse do razglasitve, vsak je glasoval po svojem mnenju in vesti, nihče na nikogar ni vplival. To vam zagotavljam. Seštevek vseh glasov ste slišali in o tem ne morem debatirati. Verjamem, da nekaterim rezultat ni všeč, a taka so pravila in znana so bila od začetka vsem udeležencem in javnosti. Z njimi smo se skušali kar se da približati Pesmi Evrovizije, kjer veljajo zelo podobna načela. Ni mogoče zmagati na tovrstnem festivalu, če si všeč samo publiki ali samo žiriji, potrebno je zbrati dovolj točk na obeh straneh. In to je uspelo Lei Sirk, za kar ji čestitamo in od soboto držimo pesti, da ji bo na Pesmi Evrovizije uspelo. Upamo, da boste zanjo navijali tudi vi. In še to: mednarodna žirija oz. žirija nasploh nas ni nič stala, saj so vsi žirantje svoje delo opravili brezplačno. Prav tako je bil projekt daleč od potratnosti in ponosni smo, da nam je uspel.«

(Na Emo 2018 se nanaša tudi pritožba glede voditeljeve ljubljansčine; odziv je objavljen v poglavju Jezikovna kultura.)

Slovenska polka in valček

Gledalka **N. Z.** je jezna in razočarana, da letos v programih TV Slovenija ne bo mogla spremljati festivala Slovenska polka in valček.

Pojasnilo odgovornega urednika Razvedrilnega programa **Maria Galuniča**:

»Festival Slovenska polka in valček ni uvrščen v Programsko-produkcijski načrt za leto 2018 (kot še nekaj drugih projektov), saj smo morali program prilagoditi finančnim zmožnostim programa in televizije. V Razvedrilnem programu se trudimo in iščemo rešitve, da bi festival ohranili in izpeljali v sklopu oddaje Slovenski pozdrav. O tem, kako, kdaj in na kak način, bomo gledalce pravočasno obvestili.«

Ebba 2018

Gledalko **P. K.** je zanimalo, kdaj bo ponovitev Koncerta ob podelitvi nagrad obetavnim evropskim glasbenikom Ebba 2018.

Odgovor odgovornega urednika razvedrilnega programa **Maria Galuniča**:

»Projekt EBBA 2018, ki nam ga je v predvajanje ponudila EBU, smo premierno predvajali v soboto in prav v teh dneh iščemo možnosti za ponovitev. Na žalost termina še nimamo, zato ga ne moremo posredovati in prosimo gledalko, če je pozorna pri objavi sporeda.«

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Zimske olimpijske igre in poraba denarja

Gledalka **F. Ž.** je zastavila več vprašanj predvsem v povezavi z zimskimi olimpijskimi igrami v Pjongčangu v RTV programih. Njeno izhodišče je bilo, da je preveč novinarjev ustvarjal premalo programa.

»Bom cisto kratka! Zimske OI so zaključene, mene (in verjetno se marsikoga) pa zanima:

- koliko je RTV SLO stal projekt "Zimske OI"

- kako številna je bila delegacija novinarjev in ostalih "srecnezev", ki so bili na tem potovanju?!

(Sicer krožijo neke info, da je bila tam zeloooo številna zasedba)

- je bil ta projekt potraten/napihnjen - je res potrebno, da za vsako panogo poroča novinar v živo?

Meni osebno to nič ne pomeni. Prispevki POP tv so bili brez poročanja v živo zelo kvalitetni, mogoče za spoznanje se boljši od RTV-ja.

Mislim, da "t.i. prisiljeni placevalci rtv prispevka, smo upravičeni do teh podatkov.«

Iz obširnega odgovora **varuhinje**:

»V Južni Koreji je bila minimalna ekipa RTV Slovenija, in sicer 7 radijskih in 8 televizijskih novinarjev ter 1 novinar spletnega portala www.rtv slo.si. Kot ilustracijo navajamo obseg dela, opravljenega v okviru največjih uredništev na Radiu in Televiziji Slovenija.

Novinarji Športnega uredništva Radia Slovenija so s tekmovališč in iz studiev v Ljubljani pripravili za okoli 140 ur vodenega programa, od neposrednih prenosov na Valu 202, do obširnih povzetkov v dnevnoinformativnih oddajah na vseh frekvencah Radia Slovenije ter številne oddaje in rubrike, med njimi Korejski zajtrk, jutranje športne zgodbe, Naval na Šport, terenski Studio ob 17h itd.

Kot je pojasnil odgovorni urednik tega programa **Igor Tominec**, so novinarji opravili po obsegu podobno delo kot v Riu ali Sočiju, veliko več kot prej pa so objavljali na spletnih platformah, od prenosov na FB iz slovenske hiše do podkastov. Tudi te vsebine so bile odlično spremljane.

Novinarji Športnega uredništva Televizije Slovenija so s prizorišč in iz studiev pripravili okoli 300 televizijskih prispevkov (tako za posebne oddaje kot je Olimpijski park kot za dnevnoinformativne in druge televizijske oddaje) ter 140 ur neposrednih prenosov.

Strokovni komentatorji, ki so po mnenju uredništva in številnih zadovoljnih gledalcev, poslušalcev in bralcev RTV vsebin dodana vrednost v poročanju o olimpijskih športnih dosežkih in presežkih, so to delo opravljali iz Slovenije.

Na podlagi zapsanega menim, da je RTV Slovenija programsko uspešno izpeljala pomemben športni projekt, v zadovoljstvo najširše javnosti – torej gledalcev, poslušalcev in bralcev RTV vsebin.

Iz vašega zapisa razumem, da vas te vsebine ne zanimajo, in da ste povzetke spremljali le na televiziji, in še to ne na javni televiziji, ampak na eni od komercialnih televizij. Razumem, da ste si morda na podlagi tega ustvarili napačno predstavo o obsegu in kakovosti poročanja in prenašanja športnih dogodkov iz Pjongčanga. Gledanost, poslušanost in branost olimpijskih športnih vsebin na RTV Slovenija kažejo, da je za ta dogodek v slovenski javnosti vladal velik interes.

Morda vas bo zanimalo, da so ob robu olimpijskih iger jezikovni svetovalci TV Slovenija prvi podrobneje opredelili jezikovne standarde zapisa in izgovorjave južnokorejskih osebnih in krajevnih imen, ker pristojne jezikovne institucije v Sloveniji tega doslej niso storile. Pohvalno je, da je RTV Slovenija kot javna medijska ustanova orala ledino tudi na tem področju.

Komentiranje stroškov celotnega projekta ni v pristojnosti varuha, za zakonitost in skrbnost v porabi denarja skrbita vodstvo Zavoda in nadzorni svet. Zato vam konkretnih podatkov o poslovanju ne morem posredovati. Ko bodo bilance končane, bodo finančni podatki seveda javni. Lahko le zapišem okvirno oceno odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija **Mihe Žibrata**, da pravice za olimpijske igre, ki so največja športna prireditev na svetu, stanejo približno pol toliko denarja kot pravice za nogometno ligo prvakov.

Iz vaših vprašanj sem razbrala, da imate o projektu RTV Slovenija vnaprej izdelano mnenje. Kljub temu upam, da boste iz odgovora razbrali, da je bilo opravljeno zares veliko – obsežno in kakovostno ter s finančnega vidika racionalno – medijsko delo.«

Dolgočasni prenosi z olimpijskih iger

Gledalec **T. A.** je menil, da RTV Slovenija dogajanje v Pjongčangu pokriva "z daleč največjo ekipo, ki jo je kdajkoli imela na tovrstnih dogodkih, pa kljub temu le-ta temelji v glavnem na posnetkih in ponavljanjih". Bil je kritičen tudi izbora komentiranih športov in strokovnih komentatorjev.

»Ugotovitev, da je urednik dobi zagotovljeno plačo če se bo potrudil ali pa ne in je zato povsem ambivalenten do tega kar bo dal na spored, je povsem na mestu. Mogoče bi primerjali, kako te dogodke prenašajo Nemci ali Avstrijci - pa ne o denarju, ker je to še naslednja perversija. Prenosi so, ob tem da moramo plačevati naročnino, zapolnjeni v neskončno z oglasi (RTV je postala TopShop TV)! Zakaj tega ni na ZDF-u, ORF-u in drugih javnih TV? Pri nas pa ob tako nekvalitetnem programu slabše kot na komercialkah (ki so lahko zgled kako pokrivati velik dogodek tipa EP v košarki).«

Miha Žibrat, odgovorni urednik Športnega programa na TV Slovenija:

»Ravno obratno! ZOI smo tokrat delali z daleč najmanjšo ekipo!! Ne drži tudi trditev gledalca, da je vse skupaj temeljilo na posnetkih. Po pogodbi smo namreč imeli največ 150 ur premiernega/živega, neposrednega/ programa in tega smo se morali držati. O tem, kaj je za gledalca zanimiv oz. nezanimiv prenos najbrže ne gre razpravljati /degustibus non disputandum est/ Gledalce je tudi zelo slabo in površno spremljal naš program : imeli smo curling, tudi sankanje, tudi hitrostno drsanje.... Malce sem spremljal ORF: njihov sistem pokrivanja je bil domala identičen našemu /seveda s poudarkom na športih, kjer so računali na uspeh/, Reklame so tudi na drugih javnih televizijah!«

Pritožnik z odgovorom ni bil zadovoljen, menil je, da gre za pojasnila »v prepoznavnem stilu državnega monopolista«, zaradi česar se po njegovem mnenju nič ne spremeni in ostaja na ravni »prenosov iz ZOI v Lillehammerju ali pa še slabše«. Še enkrat je ponovil teze o nekakovostnem delu.

Pritožniku je odgovorila **varuhinja**. Poudarki:

»Obžalujem, ker z odgovorom niste bili zadovoljni, menim, da je odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Miha Žibrat korektno odgovoril na vaše teze. (...)

Razumem, da ponudba javnega medija ni bila skladna z vašimi pričakovanji ali po vašem okusu, razumem, da angažma strokovnih sokomentatorjev ni po vašem okusu, razumem, da si morda želite bolj živahnega pristopa itd., ne razumem pa, da z enim zamahom ustvarjalce tolikšne količine programa vržete v koš nezainteresirancev, ki jih zanima samo plača. Menim, da je takšna pavšalna sodba žaljiva za številne ustvarjalce, ki "petek in svetek", ob vseh urah dneva skrbijo za verodostojno, strokovno, ažurno in tudi zanimivo podajanje informacij.

Prav tako težko razumem, da celotno medijsko ponudbo RTV Slovenija skrčite na TV Slovenija. Morda ne veste, da TV Slovenija za produkcijo vsebin prejme le desetino sredstev iz blagajne, v katero se steka RTV prispevek; ostali del RTV prispevka gre za druge programe (radijske, regionalne, manjšinske, spletne) in druge storitve, ki jih RTV nalaga zakon (dostopnost programov za gluhe in naglušne, simfonični orkester in lastna glasbena produkcija, infrastruktura in programski čas za prenose parlamentarnih sej, digitalizacija slovenskega filmskega arhiva, skrb za prizemno digitalno omrežje itd). Primerjave s komercialnimi televizijami se mi že s tega vidika zdi neprimerna. (...)

Sprašujete, zakaj RTV Slovenija objavlja oglase. Odgovor se glasi: ker je zakonodajalec predvidel, da si mora del denarja zagotoviti na trgu. Zakonodajalec je med oblikami oglaševanja na RTV Slovenija (v zakonu o audiovizualnih komunikacijah) predvidel tudi tako imenovana prodajna okna (TV prodaja). Osebnostno menim, da je ta oblika oglaševanja težko združljiva z javnim medijem, in o tem tudi večkrat govorim s pristojnimi, obenem pa se zavedam, da gre za pomemben vir prihodkov, s katerim se pokrivajo tudi nekomercialni programi (otroški, kulturni, verski, dokumentarni itd) in različne pomembne javne medijske storitve. Zagotavljam vam, da te oblike oglaševanja na TV Slovenija ne morete videti v prime timeu, to je med 18. in 23. uro.

Prav tako je obseg oglasov na TV Slovenija močno omejen, bistveno bolj kot na komercialnih televizijah, veliko programov se tudi ne prekinja z oglasi (npr. filmi, izobraževalni in kulturni programi itd.) (...) Naj strnem: lahko razumem vašo nejevoljo, gledalci, poslušalci in bralci RTV vsebin upravičeno pričakujete kakovostno in atraktivno storitev, ne le v programih, ki jih zakon in programski standardi postavljajo v središče javnega interesa, ampak tudi v sproščujočih formatih, tudi v razvedrilu in športu. Trditi, da ni prostora za izboljšave, bi bilo absurdno. Niti sama kot kritična gledalka s temi oddajami nisem povsem zadovoljna. In kot varuhinja nikoli ne bom advokatinja slabih praks. Prepričana sem, da konkretne in dobronamerne kritike, ki vodstvu in urednikom nastavljajo ogledalo in kažejo, kakšna so pričakovanja javnosti, lahko samo koristijo. Športna uredništva RTV Slovenije jih že prek varuhinje vsak mesec prejmejo kar nekaj. Vem, da se v uredništvih o njih tudi resno pogovarjajo. In jih v največji možni meri upoštevajo.«

Pohvala oddaji Olimpijski park

V telefonskih klicih je bilo glede oddaje Olimpijski park izrečenih nekaj splošnih kritik, gledalka **B. P.** pa je pohvalila njeno spročenost in strokovnost.

»Hkrati so - in to si zasluži posebno pohvalo - v analizo in komentiranje v studiju vključili nekdanje in sedanje športnike, ki so zanimivo in v vlogi, ki jih pri njih nismo navajeni, razlagali konkretne tekme in rezultate. Izjemno lepo je videti nekdanje športnike v tej vlogi, ko dobijo čas in prostor na javni televiziji, da govorijo poznavalsko in tudi empatično do tekmovalcev, obujajo spomine, nam omogočajo boljše razumevanje naporov in čustev olimpijskih športnikov. Tudi svetloba in videz studia ter prijaznost voditeljice in voditelja sta verjetno prispevali k vtisu zanimive oddaje, ki pomaga razumeti zimske športe in rezultate olimpijskih športnikov in spodbuja veselje do športa. Čestitke ekipi in gostujočim sogovornikom, in seveda tudi novinarkam in novinarjem v Pjongčangu za veliko dobro opravljenega dela.«

Izbor prenosov in ponovitev ponovitev z olimpijskih prizorišč

Gledalko **S. A.** je zanimalo, zakaj so »v času olimpijskih iger videli vse ponovitve umetnostnega drsanja«, ne pa tudi alpskega smučanja, zaradi česa so bili po njenem mnenju prikrajšani ljubitelji tega športa.

Iz odgovora **varuhinje**:

»Za pojasnilo sem zaprosila odgovornega urednika Športnega programa **Miho Žibrata**, ki je sporočil natančne podatke o predvajanju posnetkov tekem v alpskem smučanju

12.02.	Veleslalom Ž	18:00-19:00
13.02.	Kombinacija M	18:20-19:50
15.02.	Slalom M	17:10-18:10
	Veleslalom Ž	18:15-19:15
17.02.	Superveleslalom Ž	17:20-18:30
18.02.	Veleslalom M	17:45-19:15
21.02.	Slalom Ž	17:45-18:55
22.02.	Kombinacija Ž	17:45-18:45
	Slalom M	18:55-19:50
24.02.	Ekipna	16:50-18:00

Kot je razvidno iz tabele, vaše navedbe ne držijo. Gledalci, ki so ponoči spali, niso bili prikrajšani za ogled tekem v alpskem smučanju, saj je Televizija Slovenija vse tekme, ki so potekale v nočnih urah, predvajala tako v neposrednem prenos kot v posnetkih, pri čemer so bili posnetki predvajani v poznopopolninskih terminih, ki jih je lahko spremljalo največ gledalcev.»

Izguba pravic za prenose tekem nogometne reprezentance

Gledalec **D. K.** se je pritožil, ker je TV Slovenija izgubila pravice za prenose tekem nogometne reprezentance.

»Kako to, da niste uspeli konkurirati komercialni televiziji? Če vam vsak mesec plačamo 12 evrov pričakujem da bom lahko spremljal pri vas košarkarsko reprezentanco, hokejsko reprezentanco in odbojko (izjema je rokomet, ker tega zaenkrat še prenašate). Pričakujem odgovor gospoda Žibrata, ki je urednik športnega programa TVS. Želim si, da čez štiri leta prevzamete nazaj vsaj nogomet in košarko. Kajti nacionalne reprezentance imajo mesto samo na nacionalni televiziji in ne na Kanalu A in POP TV ter na Sportklubu.«

Odgovor odgovornega urednika Športnega programa na TV SLO, **Miha Žibrata**:

»Nacionalne reprezentance bi res sodile na nacionalno televizijo. To je nekak aksiom, ki pa, kot ste opazili ne velja več v celoti. Tako ni samo pri nas. Zadnji primer je hrvaška rokometna reprezentanca, ki je njihova nacionalna televizija HRT ni imela /prenosi so bili na RTL/. Lani denimo nemški ARD in ZDF, ki imata neprimerno več denarja kot TVS, nista imeli svetovnega prvenstva v rokometu etc.

TVS se je skušala pogajati tudi za nogometne kvalifikacije za EP 2020 in SP 2022. Žal je konkurenca zmagala /koliko več so plačali žal ne vem/.

Verjemite, da delamo vse, da bi imeli nacionalne reprezentance, ki jih omenjate na naši televiziji. V zadnjem času smo tako /kot ste zapisali sami/ pridobili EP v rokometu, prav tako pa se v aprilu po nekaj letih vrača hokejska reprezentanca.

In seveda, še kako se bomo trudili, da se nogomet in košarka vrneta na TVS.

Je pa danadanes položaj enostavno tak, da pomen "nacionalne" TV izgublja iz dneva v dan. Združevanja drugih medijev, s tem povečana vreča denarja, večja pokritost /Sportklub denimo pokriva vso propadlo jugoslavijo/; vse to vpliva na izgubo nekaterih športov, ki bi jih še kako želeli pri nas.

Mala tolažba je, da imamo obe naslednji SP v nogometu, letos v Rusiji in leta 2022 tistega, ki bo v Katarju. Obljubim lahko le, da v naših prizadevanjih ne bomo obupali.«

Zakaj na nacionalki ni mogoče spremljati Lige prvakov

Gledalca **J. L.** je zanimalo, zakaj na TV SLO ne more spremljati evropske lige prvakov.

»Ali mi lahko iz športnega uredništva razložijo kako lahko na HRT, ki je pravtako javna televizija predvajajo tekme lige prvakov? Pa ne odgovorite da nimate denarja za nakup pravic - za zagotovitev strokovnih komentarjev OI v Koreji in celote boste plačali lepo vsoto denara! In da bo mera polna v novem ciklusu kvalifikacij RTVS ne bo imela več pravic za ogled slovenske rep. v nogometu.«

Odgovorni urednik Športnega programa **Miha Žibrat**:

»V sezoni 17/18 nimamo TV pravic za ligo prvakov v nogometu. Za tiste, ki jih imajo se je dolgoročna pogodba iztekla ravno s to sezono. Zato smo že pred časom poskusili ponovno pridobiti evropski klubski nogomet. Za ligo prvakov smo bili neupešni, zato pa smo po več letih spet dobili Ligo Evropa. Mimo tega, kandidiramo tudi, za naše državno prvenstvo, ki ga po letih odsotnosti želimo ponovno pridobiti.

V Južni Koreji strokovnih komentatorjem nimamo, vsi spremljajo igre iz Ljubljane!

Mimogrede, nogometna liga prvakov stane približno toliko kot dvojce olimpijskih iger!!

Večje športne prireditve kot so olimpijske igre, pa ni!«

Komentiranje smučarskih skokov

Gledalca **J. P.** moti komentiranje smučarskih skokov Jelka Grosa. »Zakaj ima Slovenija le dva komentatorja pa nihče drug,« je vprašal.

Odgovor urednika **Miha Žibrata**:

»Jelko Gros ni vedno sokomentator pri smučarskih skokih. Tudi na olimpijskih igrah ga ni bilo in tudi v Planici ga ne bo. Ocene o njegovem delu so sicer sila različne, od takšnih kot je vaša, do tistih, ki ga hvalijo.«

V. PROGRAM PLUS

Pogrešamo Polnočni klub

Tri gledalke so se telefonsko pritožile, da pogrešajo oddajo Polnočni klub.

»Zakaj ste ga ukinili? Vsak petek zvečer ob koncih tedna smo se usedli in gledali. To je bila takšna oddaja, da je bilo vedno zanimivo. Tudi če te kakšna tema ni zanimala, si začel gledat in nisi mogel nehat. Zakaj je ni več? Ste vi nam lagali, ali so se zlagali vam, ko ste rekli, da oddaja ni ukinjena?« (M. Z.)

»Ukradli ste nam polnočni kub.« (A. I.)

»Zakaj ste nam ukinili Polnočni klub?« (S.)

Odgovorni urednik Programa plus **Rok Smolej** je zagotovil, da se oddaja vrača na zaslone 7. aprila, imenovala se bo TV Klub, na sporedu bo ob sobotah okrog 21.30 na TV SLO 2, po vsebini bo namenjena predvsem obeležitvi pomembnih obletnic radia in televizije (90/60) in v tem letu ne bo imela enega stalnega voditelja.

Hvaljeno in grajano Dobro jutro

Glede oddaje Dobro jutro je varuhinja, kot vsak mesec, prejela nekaj odzivov, ki so se nanašali na specifične studijske situacije, vodenje in urejenost voditeljev. Primera:

»Na vaš naslov se obračam kot dolgoletni spremljevalec izvrstne oddaje vaše TV hiše »Dobro jutro«. Moram priznati, da me z raznolikostjo obravnavanih vsebin močno navdušuje. Še prav posebej so mi zanimive oddaje Marije Merljak univ.dipl.ing.živ.teh. Vedno zanimive, polne zgodovinskih, etnoloških in kulinarčnih značilnosti krajev v katerih so pripravljene. Marijina iskricost, bogati arzenal znanja in izkušenj, daje ob množici človeku koristnih nasvetov pravi pečat vsem dogodkom, ki jih predstavljate s terena. Vrhunsko.« (M. B.)

Daša Lamut Prosen, urednica oddaje Dobro jutro:

»Veseli nas, da se vam zdijo nasveti in prispevki Marije Merljak koristni in zanimivi. Gospa Marija se res trudi in te vsebine skrbno pripravlja iz tedna v teden.«

»Ko imate v oddaji neposredni telefonski stik z gledalci (vprašanja za goste v studiu), jih prekinjate tudi sredi izrečenega odgovora, ker imate potem ob vsaki polni uri "poročila" s popolnoma enako vsebino. To je bilo tudi danes v opisanem terminu in mi je posebej padlo v oči in ušesa. Vem, da imate tako naročeno "od vrha" in voditeljica ni nič kriva. Toda potem imate v celi oddaji vsakih 15 minut 5 minut spet enih in istih reklam. Vem tudi, da reklame morajo biti in z njimi, oziroma zaradi njih veliko po sporedu določenih oddaj tudi zamujate po več minut, ko pa gre za začetek "poročil", pa v škodo gledalcev ne morete zamuditi niti 10 sekund. Res škoda za tako lepo in kvalitetno oddajo Dobro jutro. Mislim, da nisem edini, ki ga tak odnos moti. Če pa res ne morete in ne smete zamuditi 10 sekund pa v zadnji minuti ne sprejemajte več vprašanj.« (M. R.)

Pojasnilo urednice oddaje Dobro jutro, **Daše Lamut Prosen**:

"je oddaja Dobro jutro svetovalna oddaja, se trudimo, da sprejmemo čim več vprašanj in rešimo marsikatero težavo naših gledalcev. Ker pa oddaja poteka v živo, težko predvidimo, koliko časa bo gledalec potreboval, da zastavi vprašanje, če pa hočemo nanj še primerno odgovoriti, nam velikokrat zmanjkuje časa. Prav zato smo primorani kakšnega gledalca prositi, da pri zastavljanju vprašanja pohiti. Trudimo se, da je takih primerov čim manj. Načeloma zadnji 2 minuti pogovora klicev ne sprejemamo več, vse pa je odvisno tudi od posameznega primera, saj gre za živo oddajo."

Pohvaljena Zvezdana

Za oddajo Zvezdana sta prispeli dve pohvali.

»Odkar je na voljo ta oddaja sem druga oseba. Odpira mi oči in me ozavešča. Vedno jo z veseljem pogledam in poslušam, tudi večkrat. In komaj čakam, da bo spet na sporedu ter se veselim nove teme in novega gosta. Teme so vedno zanimive, gostje premišljeno izbrani.« (K. V.)

»Voditeljica je enkratna, tako pristna in iskrena. Teme so vedno zanimive, gostje premišljeno izbrani. So oddaje, ki ti dajo misliti, in jih definitivno lahko pogledaš večkrat in vedno ti bodo dale nekaj novega. Neprecenljiva oddaja.« (N. V.)

VI. SPLOŠNO

Oddaje, predstave, nadaljevanke, filmi

Gledalka L. je podala splošno mnenje o več programskih vsebinah TV Slovenija.

»Na Tv pogrešam več prenosov koncertov klasične glasbe, oper, gledaliških predstav- predvsem več kulturnih oddaj, izobraževalnih oddaj, kvalitetnih nadaljevanek in filmov. Izbor filmov ob sredah zvečer je kar ok. Nadaljevanka Mame je na nivoju nadaljevanek iz POP tv- slaba. Razvedrilna oddaja Vse je mogoče pa sploh ni vredna mojega komentarja, čista neumnost.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Žal ste v zapisu zelo splošni in pavšalni, zato bi vam težko odgovorila konkretno. Čudi me, da ne opazite številnih kulturnih, dokumentarnih in izobraževalnih oddaj: skupaj jih TV Slovenija premierno predvaja prek 500 ur na leto, omenjam samo Osmi dan, Opus, Pisave, Umetni raj, Umetnost igre, Platformo, Panoptikum, Profil, Kino fokus, Turbulenco, Ugriznimo v znanost če Kulture po Odmevih in Poletne scene niti ne omenjam. Menim, da bi ustvarjalcem TV-vsebin prizadeli veliko krivico, če bi prezrli kakovostno raven informativnih, otroških, verskih in drugih oddaj.

Dodajam tudi, da RTV prispevka ne plačujete le za televizijske programe, ampak tudi za javne radijske postaje, spletne in teletekst vsebine, programe za avtohtone manjšine, medijske storitve za gluhe in naglušne, digitalizacijo slovenske filmske dediščine, domačo glasbeno produkcijo s simfoničnim orkestrom.«

»Skozi čas«: brez preteklosti ni prihodnosti

Gledalec E. J. je pisal v imenu »skupine Prekmurcev«, ki si prizadeva, da bi se v programe TV SLO vrnila oddaja Skozi čas.

»Prosim vas, da se kar je v vaši moči potrudite, da se to reši, saj je ta oddaja zelo pomembna in potrebna za Slovenijo in za slovenski narod. Po telefonu sem vam že omenil, da se bosta v nasprotnem primeru uresničila pregovora kot sledi:

1. V kolikor drevesu ali rastlini podrežeš korenine potem ne pričakuj plodov.
2. Če narod ne ceni svoje preteklosti potem ni vreden prihodnosti.

Mislimo, da si ne želite, da bi bili Vi eden od krivcev za to da Slovenija nima plodov in prav prihodnosti.«

Varuhinja je sporočilo posredovala vodstvu TV Slovenija, saj vprašanje verjetno presega eno uredništvo (pred ukinitvijo je takšna oddaja nastajala v produkciji TV Maribor). Odgovor bo objavljen v poročilu za marec.

Vidnost podnapisov na tujih filmih

Gledalec **S. P.** si želi, da bi bili podnapisi na TV Slovenija na drugačni podlagi.

»Na Vas kot varuhinjo pravic gledalcev se obračam z željo, da tudi RTV Ljubljana začne s podnaslavljanjem tujih oddaj, predvsem filmov, na črni / temni podlagi. Podobno podnaslavljanje ima že dalj časa HRT Zagreb.«

Odgovor je pripravila pomočnica direktorice TV Slovenija, **Natalija Gorščak**.

"Sivih pasic (HRT nima črne, ampak sivo podlago) na TV Slovenija že vrsto let pripravljamo zaradi berljivosti, če je v spodnji tretjini zaslona grafika. Prevajalec označi posamezne podnapise, ki jih je treba osenčiti, kar potem naredijo v režiji podnaslavljanja pri pripravi datoteke. Za uvedbo sivih pasic se nismo odločili, saj bi to pomenilo prekrivanje četrtnine ekrana, smo pa zato uvedli krepkejši font črk."

Gledalec z odgovorom ni bil zadovoljen:

»Glede na to, da se na "sive pasice" ne razumem, me čudi, da je v Ljubljani z isto tehniko prekritih 1/4 ekrana, na zagrebški TV pa znatno manj. Mogoče v Ljubljani drugače vidite ekran kot v Novem mestu. Smo pač z zaostalega konca Slovenije.«

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Pozdravi in čestitke

Poslušalec **M. F.** je razočaran, ker v oddaji Čestitke in pozdravi ni bila objavljena njegova zahvala.

»V oddaji je bila predvajana množina skladb, ki ne izostanejo skoraj v nobeni oddaji, moje, ki je na Prvem še nisem zasledil, pa ne! Zdaj me pa zanima kakšen apartheid se greste na RTV Slovenija, ki ga moramo plačevati vsi uporabniki električnega priključka?«

Iz odgovora **Lucije Grm**, urednice oddaje:

»odgovor, da Vaš pozdrav vsem momkom, ki so očistili Ljubljano snežnega objema, zaradi "polne" oddaje ne moremo vključiti v oddajo 11.02., ste prejeli takoj. Da bi tak pozdrav (oddaja je le bolj namenjena čestitkam) objavljali več kot 10 dni po tem se mi ni zdela smiselna. Iz Vašega odgovora - bolje pozno kot nikoli - tudi ni bilo moč razbrati, da naj zahvalo objavili takoj teden kasneje.«

Komentar v Dogodkih in odmevih

Dva poslušalca sta se pritožila, da je bil komentar urednika **Miha Žorža**, objavljen 7. februarja v oddaji Dogodki in odmevi, žaljiv.

»Neimenovani komentator je v informativni oddaji skrajno žaljivo in podcenjevalno govoril o slovenskem narodu, ki si drzne kritizirati umetnico Semenič (ne spomnim se njenega imena), ki se je ovila v strgano!! slovensko zastavo. Komentar je bil pobalinski, neprimeren za predvajanje na nacionalnem radiu, ki ga plačujemo vsi.

Otroke učimo, da je zastava naš simbol in jo moramo spoštovati. Po zakonu je namerno poškodovanje zastave kaznivo dejanje. Zdaj pa lahko otroci na lastne oči vidijo, da se za takšno obnašanje dobi nagrado Prešernovega sklada.

Ampak tu gre predvsem za radijski komentar; pričakujem, da boste ukrepali, kajti ta izpad je razjezil veliko ljudi.« (H. V. H.)

»Zagovarjal je Prešernovo nagrajenko, ki se je ovila v raztrgano slovensko zastavo in obsojal tiste, ki so zaradi tega vložili ovadbo zoper njo. Obenem je vpletel v zadevo in zaničeval prireditel Festival domoljubnih pesmi, ki nima z letošnjo Prešernovo nagrado opraviti nič. Mislim, da bi se javni medij, ki ga financiramo vsi, moral vzdržati od tako izrazitega postavljanja na eno politično stran. Če pa že objavlja pristranske komentarje, bi moral objaviti tudi komentar, ki bi zadevo osvetlil z drugega (v tem primeru desnega) zornega kota.« (A. M.)

Urednik Uredništva dnevnoinformativnih oddaj in avtor komentarja **Miha Žorž** je odgovoril:

"Komentar, objavljen v oddaji Dogodki in odmevi 7.2.2018 je oseben pogled avtorja na (ne)razumevanje umetniške produkcije v Sloveniji, ki ga je moč opaziti pri delu laične javnosti. Je odraz tehtnega premisleka in posvetovanja s strokovnjaki na področju likovne, glasbene in scenske umetnosti ter poznavalci novodobnih umetniških zvrsti (performans, video, konceptualna umetnost, bodyart ipd.). Avtor komentarja zavračam očitke, da je bil komentar pristranski in žaljiv. Namen komentarja je bil poziv k temeljnemu razmisleku o dojemanju družbe in vloge umetnosti v njej.

Prav tako komentator zavrača predlog, da bi morali objaviti komentar, ki bi zadevo osvetlil z »desnega« zornega kota, saj se komentator ni politično opredeljeval, temveč je zgolj opozoril na problem nerazumevanja umetniške produkcije in umetnosti nasploh, čemur pa dejansko botruje določena politična opcija z neargumentiranim napadom na svobodo umetniškega izražanja. Festival domoljubne pesmi je bil namenoma izpostavljen kot primer kulturnega udejstvovanja, ki ga nasprotniki svobode umetniškega izražanja razumejo kot »državotvorno« umetnost.

Komentator se tudi ni opredeljeval do pravnih vprašanj, povezanih z razrezom državnega simbola; o tem so svoje mnenje povedali tudi nekateri ustavni pravniki.

Avtor komentarja ima akademsko izobrazbo, je akademski slikar, ki je pripravil več samostojnih razstav, sodeloval na več skupinskih projektih doma in v tujini, v preteklosti je bil tudi urednik za kulturo in humanistične vede na radiu posebnega pomena (Radio Študent), zato meni, da je pristojen govoriti/pisati o tako pomembni temi, kot je svoboda umetniškega izražanja, ki jo enači s svobodo govora in tiska!

Avtor komentarja z naslovom Mati domovina tudi opozarja, da je zgodovina umetnosti polna primerov nerazumevanja sodobne umetnosti (impresionisti, Egon Schiele, Duchamp, kubizem, abstraktni ekspresionizem, Verdi, Stravinski, Grieg ...), o čemer pričajo številne knjige, zapisi in pričevanja. In kot je pokazal čas, je umetnost preživela vse kritike, saj vselej in venomer znova presega ukalupljene vzorce mišljenja ter kot zastavonoša hodi prva v vrsti in osvetljuje prihodnost. Kritikom komentarja zato avtor dobronamerno predlaga, naj še enkrat preberejo zadnjo misel v zapisu, v kateri je povzeto bistvo komentarja: »Ker ni pomembno to, kar smo pripravljeni videti, ampak to, kar smo pripravljeni razumeti.«

Odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija **Andrej Stopar**:

"Za komentar, ki je izrazito subjektivna, interpretativna oz. presojevalna novinarska zvrst, se odločamo po uredniškem premisleku. Komentirajo le komentatorji in uredniki, ki imajo dober vpogled v posamezno področje. Zavedamo se, da smo nacionalni medij, ki se financira s pomočjo naročnine. To pa ne pomeni, da bomo lahko objavili komentarje, ki bodo všeč vsem. Takšnega komentarja sploh ni mogoče napisati. Obenem pa vztrajamo v prepričanju, da hiša, ki neguje visoke novinarske standarde, komentarjev ne le, da ne more, ampak ne sme zanemarjati in izpuščati. Njihov namen je vzbujanje razmisleka, ne pa splošnega strinjanja."

Primer odgovora **varuhinje**:

»Pritrjujem, da je novinarski komentar subjektivni žanr in da zanj ne moremo uveljavljati načela nepristranskosti, kakršno velja pri navajanju dejstev. Pomembno je, da je poslušalcu (gledalcu, bralcu) nedvoumno jasno, da gre za komentar, torej za osebni, subjektivni pogled na neko tematiko. Komentar je torej svoboden, medtem ko dejstva ostajajo sveta. Poklicna merila in načela novinarske etike (kodeks), ki zavezujejo novinarje RTV Slovenija, podrobno navajajo, kako se zagotavlja nepristranskost

in verodostojnost v podajanju informacij in poročevalskih vsebin. Prav tako bi bilo narobe mešati prvine poročila in komentarja, če bi torej novinar komentar zavil v navidezno nevtrarno poročanje ali če bi prikrikl dejstva, ki se ne skladajo z njegovim mnenjem ali pogledom na svet.

Menim, da je v primeru, ki ste ga navedli v pritožbi, relevanten tudi tisti del poklicnih meril in načel novinarske etike, ki govori o pluralnosti, in sicer: " Ker subjektivna mnenja temeljijo na določenih, velikokrat tudi parcialnih dejstvih, morajo uredniki zagotoviti, da bodo zasnove in vsebine komentarjev čim bolj pluralne."

Menim, da tega določila ni mogoče razlagati tehnično ali matematično tako, da je treba o vsaki tematiki podati različne komentarje. Menim pa tudi, da je v primerih, ko določeni dogodki ali pojavi delijo javnost in stroko, in glede katerih se bistveno razlikujejo tudi pogledi znotraj uredništev, smiselno v časovnem nizu zagotoviti dodatne poglede na tematiko, z najširšim možnim krogom sogovornikov in skozi najrazličnejše žanre, od poročil do analiz, od debatnih omizij do komentarjev.

V celoti se strinjam z vašim mnenjem, da so državni simboli, torej zastava, grb in himna, tiste ustavne kategorije, ki označujejo pripadnost Republiki Sloveniji in do katerih moramo izkazovati posebno spoštljivost. Ob tem pa vendarle dodajam, da so v razpravi o eni od umetniških akcij Prešernove nagrajenke, v kateri je uporabila zastavo, tako predstavniki države kot številni umetniki in tudi pravniki (med njimi omenjam ministra Peršaka in ustavnega pravnika Terška) izražali mnenje, da gre za svobodo izražanja (in ne poškodovanje državnega simbola, ki bi ga bilo treba ali mogoče ali primerno pravno preganjati).«

PRIPOROČILO: Uredništvu Prvega priporočam, da opravi notranjo razpravo o poklicnih in strokovnih načelih komentiranja, o pluralnosti in raznovrstnosti komentiranih tem, tez in pogledov, pa tudi o dolžnosti celovite predstavitve tematike, ki se jo komentira. Tematika se deloma navezuje na zadevo Utrip/Komentar, zato uredništvu predlagam, da se – ne glede na razlike med medijskimi zakonitostmi radijskega in televizijskega komentarja – seznani tudi z mnenji in priporočili varuhinje v tej zadevi.

Premalo narodno zabavne glasbe

Poslušalec **T. T.** na Prvem programu pogreša več narodno zabavne glasbe.

»Vem ,da ni to postaja po željah a je vendarle prva violina gledano na radiske medije , kateri naj bi skrbeli za slovenstvo .Opažam čedalje več tuje glasbe tudi na tem programu ,da o drugih postajah ne govorim ! Ne vem ,kaj bi bilo narobe ,če bi od 5 do 8 ure vsako uro predvajali dve ali tri narodnozabavne melodije ?«

Poslušalcu je bilo posredovano pojasnilo urednika Uredništva za glasbo **Rudija Pančurja**, ki ga je pisarni varuhinje posredoval pred časom:

»Narodno zabavno glasbo lahko na Prvem programu poslušate zlasti v jutranjem sklopu programa, posebno pozornost pa ji posvečamo v oddaji Četrтков večer domačih pesmi in napevov, na sporedu vsak četrtek, ob 20.00. Narodno zabavna glasba je stalnica tudi v nedeljskih dopoldanskih izborih, v oddaji Nedeljsko dopoldne z Ljerkom ter v dve urni nedeljski oddaji Pozdravi in čestitke.«

Odziv poslušalca:

»In kaj ste napisali ...nič novega ! To sam vem (vemo zvesti poslušalci oz. Slovenci-rodoljubi) in občutimo !«

Razmere na smučiščih

Poslušalec **V. H.** je opozoril na nedosledno napovedovanje razmer na smučiščih ob nedeljah.

»Menim, da je za smučarke in smučarje ter sankalice in sankarje ter vse druge zimske obiskovalce naših smučišč zelo tudi pomemben podatek koliko od obstoječih smučarskih naprav deluje na posameznem smučišču.

Menim, da s popolnimi podatki poslušalci dobimo mnogo bolj celovite predstavo o razmerah na smučiščih in tam delujočih napravah, saj ni vseeno ali deluje 14 od 14. ali pa zgolj 7 od 14. Tudi prebiranje v slogu »na smučišču delujejo vse naprave« je skrajno sporen!»

Iz odgovora odgovornega urednika **Andreja Stoparja**:

»Kot mi zagotavljajo, kolegi berejo standardizirano besedilo, takšno, kot ga dobimo od Združenja žičničarjev Slovenije - GIZ. Ne spreminjamo ga, tudi v delu, ko govorimo o obratujočih napravah, ne. Če berejo, da delujejo vse naprave, je to zato, ker smo ta podatek – s takšno formulacijo – tudi dobili. Sicer pa berejo število obratujočih naprav.«

Cankar, največji slovenski pesnik

Poslušalka **M. K.** je opozorila, da je bil v napovedi radijske igre Rosande Sajko Ivan Cankar razglašen za največjega slovenskega pesnika.

Varuhinja je opozorila pristojne, napaka je bila v pisanem besedilu popravljena.

II. VAL 202

Zapisi iz močvirja 30.1.2018

Bralca in poslušalca **A. Š.** je zanimalo, zakaj Zapisov iz močvirja, ki so bili kot radijska glosa na Valu 202 predvajani 30. januarja, ni na spletni strani MMC-ja med kolumnami.

»Ali to pomeni, da Radmilovičevih prispevkov ne bo več možno brati na MMC?«

Nataša Zanuttini, urednica dnevno aktualnega programa na Valu 202:

"Seveda bo Zapisov iz močvirja, ki jih primarno objavljamo vsak torek ob 16.45 na Valu 202, mogoče brati tako na spletni strani Vala 202, kot tudi med kolumnami na MMC. Zapisov, objavljenih v etru Vala 202 in na valovski spletni strani v torek, 30. 1. 2018 (<http://val202.rtvlo.si/2018/01/zapisi-iz-mocvirja-140/>) pa nismo posredovali med kolumne na MMC – jevi spletni strani, ker nismo želeli še dodatno razvnet komentatorskih strasti. Predvsem nismo želeli še dodatno spodbujati razprav, ki so presegale komentiranje športnega dogajanja. Verjamem, da boste še naprej uživali v iskrivih mislih kolega Marka Radmiloviča tako ob poslušanju Vala 202, kot tudi branju na spletnih straneh RTV Slovenija."

MMC

I. VSEBINA

Maša ali obred?

Bralca **S. V.** je zmotilo, da je v članku "Harry in Meghan bosta takoj po poroki množici oboževalcev pomahala iz kočije" pisalo, da bo mašo vodil tamkajšnji dekan.

»To ne more držati, ker je maša termin, ki se uporablja za katoliško Cerkev.«

Kaja Jakopič, urednica Uredništva za nove medije:

» V članku je kolegica uporabljala izraz obred, le enkrat je uporabila izraz maša, ki pa je bil mišljen v pogovornem smislu. Smo tudi ta izraz potem popravili v obred.«

Vroče olimpijke

Bralka **B. P.** se je pritožila nad člankom z naslovom »Foto: Najbolj vroče olimpijke v Pjongčangu«, češ da stereotipno in diskriminatorno predstavlja športnice.

»Moram priznati, da me je naslov prispevka in sam prispevek z galerijo fotografij razočaral kot redko katera programska poteza javne radiotelevizije in njenih programskih ustvarjalcev v zadnjem obdobju. Ali je možno, da po vseh letih ozaveščanja o enakosti spolov ter nenazadnje sredi raznih dejavnosti, s katerimi ženske po celem svetu ravno v zadnjem obdobju poskušajo dodatno opozoriti, da ne sprejmejo, da se jih obravnava diskriminatorno in stereotipno ter portretira kot spolne objekte, v programih in programskih vsebinah javne radiotelevizije na ta način portretirate športnice ali kateri koli poklic? Pri tem pa še v naslovu uporabite atribut »vroče«, kakor da gre za pornografsko vsebino.«

Odziv urednice Uredništva novih medijev **Kaje Jakopič**:

»Strinjam se z uporabnico, da je bil naslov neprimeren, prav tako razumem njeno pritožbo. Sicer namen članka ni bil diskriminatorna obravnava žensk, je pa res, da z vsebino izpade prav to. Zato se tudi strinjam, da je kontekst članka kot tudi sam članek neprimeren, o tem smo se pogovorili tudi v uredništvu.«

Na **varuhinjo** vprašanje, kako bo uredništvo ravnalo v konkretnem primeru in kako v prihodnje, da se takšen primer ne bi ponovil, je urednica **Kaja Jakopič** odgovorila:

»Članek smo popravili (naslov in podnapiš pod fotografijo), v bodoče ne bomo zaostrovali uredniške politike, ampak spodbujali kolege k večji občutljivosti/prepoznavanju konteksta glede tega področja, saj, kot sem že napisala, v članku ni šlo za namerno spodbujanje stereotipov, pač pa je nastal deloma tudi kot posledica prejšnjih uredniških politik, ki temu področju niso posvečale takšne pazljivosti.«

Mnenje iz odgovora **varuhinje**:

»Menim, da je bila izvirna objava povsem neprimerna, zlasti uporaba besedne zveze »vroče športnice« je vrhunske tekmovalke zreducirala na spolne objekte.

Strinjam se, da takšna uporaba jezikovnih sredstev ni bila v skladu s splošno etično normo novinarstva, po kateri se je treba izogibati stereotipom, med njimi tudi spolnim. Zastavlja se mi tudi vprašanje o informacijske vrednosti objav po merilu »mičnosti« ali »postavnosti« (in ne športnih dosežkov). Razumem, da se je uredništvo odločalo po merilu zanimivosti in da s takšno obravnavo ni želelo biti žaljivo, seksistično, diskriminatorno ali tabloidno, ampak je želelo bralstvu skozi fotografske zgodbe (galerije) odpreti in ponuditi še »drugačen« pogled na zanimivo in ne nujno le športno olimpijsko dogajanje. **Vendar pa se od ustvarjalcev RTV vsebin pričakuje okrepljeno zavedanje, da se je treba v programih in platformah izogibati stereotipnemu prikazovanju posameznikov in skupin, s tem pa utrjevanju predsodkov in diskriminatornega pogleda na družbeno delitev vlog glede na spol (kakor tudi glede na raso, narodnost, starost, versko ali geografsko pripadnost).** «

PRIPOROČILO: Uredništvu novih medije priporočam poglobljeno notranjo razpravo o poklicnih merilih in načelih novinarske etike ter izobraževanje o vlogi medijev v družbenem razumevanju in spoštovanju načela enakosti oz. preprečevanju diskriminacije.

Iz odgovora pritožnice:

»Veseli me, da je urednica prepoznala problem in me hkrati skrbi, ker kaže, da drugi v uredništvu tega ne razumejo.«

Žaljiv naslov članka na portalu

Bralec **I. B.** je opozoril na naslov članka "Zmanjkalo idiotov, ki bi kupovali po rekordno visokih cenah", ki je po njegovem mnenju žaljiv.

»Naslov je žaljiv tako do idiotov kot do tistih, ki se tako ali drugače ukvarjajo s kriptovalutami.«

Urednica Uredništva za nove medije, **Kaja Jakopič**:

»Naslov ni bil mišljen kot žaljenje, je pa res izpadel precej neposrečeno. Naslov je bil namreč uporabljen kot citat borznega "pravila", zato je bil tudi v navednicah.

V tekstu je to tudi pojasnjeno: Ne le, da je "zmanjkalo idiotov, ki bi (bitcoine) kupovali pri vsak dan rekordnih cenah" (priljubljena fraza med vlagatelji, da bo balon naraščal, dokler se bodo našli novi idioti, ki bodo kupovali pri vedno višjih cenah), tudi padec pod 10 tisoč dolarjev ni premamil kapitala, da bi to ocenil kot enkratno nakupno priložnost.«

Odgovor bralca:

»Hvala za odgovor. Tudi sam sem šele kasneje opazil navednice.«

Zakaj moj komentar ni objavljen?

Uporabnik **Janezski** je varuhinji poslal več sporočil, v katerih je spraševal, zakaj nekateri komentarji, ki jih je objavil pod članki na MMC-ju, niso objavljeni.

»Lahko prosim preverite ravnanje administratorjev na RTV, kdaj kdo od vaših administratorjev objavlja komentarje, kdaj pa jih namenoma ne:«

Urednica Uredništva za nove medije **Kaja Jakopič** je pojasnila, da je uporabnik s strani MMC-ja prejel več kot 10 odgovorov:

»Sicer je uporabnik "Janezski" pod nadzorom. Prejel je že več odgovorov na mail (kar je poslal preko obrazca) in zasebna sporočila.

Njegovi komentarji so večinoma izven teme ali pa so neprimerni.«

Pisarna varuhinje:

»Administratorji Multimedijskega centra pregledajo in preberejo dnevno v povprečju 3 tisoč komentarjev in skrbijo, da so vsi objavljeni komentarji v skladu z dokumentom, imenovanim Standardi in pravila komuniciranja na spletnem mestu rtvslo.si. S skrbnim in profesionalnim ravnanjem moderatorji uporabnikom zagotavljajo prostor za demokratično razpravo z argumentiranimi mnenji brez napadalnosti in nestrpnosti.

Svetujemo vam, da v prihodnosti vprašanja glede vašega statusa naslovite na elektronski naslov mmc-forum@rtvslo.si; odgovore na pogosto zastavljena vprašanja uporabnikov pa si lahko preberete na spletni strani rtvslo.si na vrhu komentarjev v rubriki »Komentiranje in objava vsebin – POGOSTA VPRAŠANJA IN ODGOVORI«. Rubrika je dosegljiva tudi na sledeči povezavi: <https://www.rtvsllo.si/strani/pogosta-vprasanja-in-odgovori/5670/embedjQ>«

Na pomoč! Blokirani/a sem

Uporabnica **Dajana_B** se je pritožila, ker ima blokirani dostop do bloga.

»16.2.2018 mi je admin na blogu blokiral dostop, tako, da ne morem do bloga, popolnoma brez razloga. Na blogih RTV MMC je veliko špicljev, ki te zatožijo adminu, če jim nisi všeč. In ta te enostavno izbriše in blokira dostop.«

Urednica Uredništva za nove medije **Kaja Jakopič** je pojasnila, da je bilo uporabniško ime blokirano zaradi ponavljajočih se kršitev, in sicer je uporabnica komentirala posege administratorja na blogih. Ob tem je urednica navedla 7. člen Standardov in pravil komuniciranja na spletnem mestu rtvslo.si: »Strinjam se, da bom poizvedbe ali komentarje na posege administratorjev pošiljal prek zasebnih sporočil, saj ne spadajo v javno debato in se preostalih uporabnikov ne tičejo.«

Uporabnica je odgovorila in želela dodatna pojasnila; pisarna varuhinje ji je sporočila, naj vzpostavi stik z administratorji preko ustaljenih komunikacijskih poti (»Zahtevaj pojasnilo« ali na elektronski naslov mmc-forum@rtvslo.si).

Varuhinji je pisal uporabnik, ki je blokirán in je želel registrirati uporabniško ime »**presmešno**«, pa je bila zahteva zavrñjena.

»Ugotavljam, da moj profil še zmeraj ni aktiviran.

Blokirali ste mojega očeta, ker desničarski administrator, ki btw tudi komentira ni prenesel komentar očeta, da je Šešelj pač četnik.«

Urednica **Kaja Jakopič** je sporočila, da je uporabniško ime odblokirano in da bodo administratorji spremljali, ali uporabnik upošteva pravila komentiranja.

II. MMC – DOSTOPNOST, STORITVE

Zakaj v spletnem arhivu ni več TV-vsebin?

Gledalcev **B. G.** je vprašal, zakaj ne more preko spletnega predvajalnika gledati več televizijskih vsebin.

»Zanima me, zakaj ne morem gledati(ne obstaja) dokumentarne oddaje o Južni Koreji, ki je bila včeraj 6.2.2018 na RTV Program2?

Sem naročnik RTV prispevka in imam samo računalnik in telefon.

Na 4D portalu tega dokumentarca nisem našel.

Če je odgovor povezan z avtorskimi pravicami, če bi nekdo na navadni televiziji imel časovni zamik bi bilo enako?»

Zadeva je še vedno v obravnavi. Odgovor bo objavljen v poročilu za marec.

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Ljubljansščina na Emi in v športnih programih

Gledalko **P. S.** je zmotilo "ljublñansko narečje" pri vodenju Eme.

»Narocnino placujemo vsi, zato mora biti uporabljena uradna slovenscina brez narecij in na Emi tega letos ni bilo zagotovljeno, g. Valic se je pacil v cistem ljubljanskem narečju. Tega se vec ne sme dopuscati, kajti zakaj bi mogli ostali gledalci tolerirati ljubljansko narečje in ga razumeti, ce ljubljancani ne tolerirajo in ne razumejo ostalih narecij.«

Varuhinja:

»Vaše mnenje bom posredovala uredništvu – v razmislek in upoštevanje.

Dodajam, da jezikovni kulturi v programih RTV Slovenija namenjam veliko pozornost. Zato sem tudi tem bolj razočarana, če pritožniki, ki so kritični do jezikovne ravni na javni RTV, in zagovarjajo uporabo knjižne

slovenščine, sami niso enako skrbni pri spoštovanju jezikovnih norm, denimo pri zapisih šumnikov, postavljanju vejic, uporabi velikih začetnic, poimenovanj, sklonov itd.

Dodajam, da se za TV Slovenija namenja le del RTV prispevka, saj javni medijski servis obsega skupaj sedem televizijskih programov, osem radijskih programov, spletni novičarski portal in številne storitve (lastno glasbeno produkcijo, mediateko, digitaliziranje slovenskega filmskega arhiva, dostopnost vsebin za slepe in gluhe itd.).«

Ker pritožnica s prvim odgovorom ni bila zadovoljna (Ce ima takšen javni zavod, kot je RTV Slovenija, takšno varuhinjo pravic gledalcev in poslušalcev, ki zagovarja uporabo narecja na javni televiziji, potem res nimamo gledalci in poslušalci kaj pričakovati. Zelo žalostno.), ji je **varuhinja** odgovorila še enkrat.

»Pojasnjujem, da je RTV Slovenija v podajanju informativnih vsebin in v poročevalskih zvrsteh dolžna uporabljati zborni slovenščino, medtem ko je v bolj sproščenih in razvedrilnih formatih, v vodenih in kontaktnih programih dopustno uporabljati tudi prvine pogovornega jezika. V enem od mnenj o vrivanju narečnih, tujejezičnih, slengovskih itd. elementov so denimo jezikovni svetovalci na RTV Slovenija zapisali, da je »skrb za jezikovno kulturo eno temeljnih poslanstev naše ustanove, vendar pa moramo upoštevati tudi dejstvo, da so vsebine, ki jih ustvarjamo, zelo raznolike. Tipu oddaje, njenim naslovnikom oziroma t. i. sporočanjškemu položaju se mora namreč prilagajati tudi jezik. (...) Pri ustvarjanju oddaj moramo upoštevati in uporabljati vse nianse in zvrsti, ki nam jih ponuja materinščina, saj bi drugače televizijski in radijski program, s tem pa tudi jezik v celoti, v resnici siromašili, namesto da bi ga bogatili in pomagali razvijati.«

S tem mnenjem se v celoti strinjam.

Kot sem zapisala že v prejšnjem sporočilu, skrbi za ohranjanje, negovanje in utrjevanje slovenskega jezika kot varuhinja namenjam resnično veliko pozornost. Med drugim sem spodbudila nastanek in delovanje skupine za poenotenje jezikovnih standardov znotraj Zavoda. ta skupina se ne ukvarja zgolj z lingvističnimi vprašanji, ampak tudi s praktičnimi dilemami o govornih zvrsteh in govornem položaju nastopajočih, s katerimi se vsak dan srečujejo ustvarjalci živega radijskega in televizijskega programa.«

Gledalca **S. K.** pa je zmotila »ljubljanščina« v športnih programih TV Slovenija:

»...smo deležni od vaših reporterjev da na nacionalni televiziji uporabljajo ljublanščino (Lovrenčič, Stare itd) nesprejemljivo je da jih mora cela Slovenija poslušati dajte jih zamenjati ali pa v šole ker jaz sem veliki fan in navijam za Bayern ne pa za BayerEn in se Štajerc ne pa ŠtajerEc itd.....«

Odgovorni urednik Športnega programa na TV Slovenija **Miha Žibrat**:

»Teško bi se strinjal, da naši reporterji uporabljajo »ljubljanščino«. Morda jim sem ter tja res kaj podobnega uide, načeloma pa temu ne morem pritrditi. Mimo tega, omenjeni Stare iz olimpijskih iger ne komentira ničesar!«

Mati in hči

Gledalko **V. K.** pri spremljanju programa velikokrat zmoti »slabo znanje in napačna raba slovenskega jezika«, natančneje sklanjanje besed mati in hči.

»Pri tem je res neverjetno veliko napak tudi pri novinarjih in/ali voditeljih, ki so mi sicer všeč in tudi niso začetniki. Tako ne poznajo četrtega sklona (verjetno tudi ne ostalih, a pri tem je najbolj v nebo vpijoče). Tako govorijo: "Ima hči" namesto "Ima hčer" ali "Videl je svojo mati" namesto "Videl je svojo mater". Kdor ni gotov pri tej rabi, naj se vsaj izogne z "mama" in "hčerka".«

Varuhinja:

»Prepričana sem, da imate prav, da ste opisano napako resnično slišali v programih RTV Slovenija.

Žal pa pripomba ne bo imela nobenega učinka, saj niste zapisali, v katerem programu in kdaj ste slišali to napako. Samo v tem primeru bi namreč lahko vaše opozorilo posredovala konkretnemu uredništvu in konkretnemu govorcu. In samo tako bi vaše upanje, da se napaka ne bo ponavljala, lahko obrodilo sadove.«

Jezikovni zdrsi in alpsko smučanje

Gledalko **D. B.** motijo jezikovni zdrsi strokovnega komentatorja Matjaža Vrhovnika med prenosi alpskega smučanja.

»Ker je med olimpijskim igrami komentiral tekmovanja tako za moške kot tudi za ženske, je bilo tega neznanja slovenščine že toliko, da sem se odločila njegove komentarje zapisovati in vas na to tudi opozoriti. Ne sme nam biti vseeno, kako se izražajo ljudje, ki predstavljajo javno televizijo. Nekaj primerov komentiranja prenosov alpskega smučanja:

- ...teren, okrepljen s parimi grbinami...
- ...odziv s snežno površino je malo arogantnejši...
- ...tekmovalec, kateri ima eden izmed najkrajših zavojev...
- ...smučarski čevlji so zelo natančni...
- ...njegova funkcija telesa obeta več...
- ...ravnotežje je dobra vrlina...
- ...ne slovi za dobrega slalomista...
- ...intenzivno je popravil njegov zavoj...
- ...olajšana okoliščina je...

pa še zelo pogosto uporabljeno - nemirna smučina ali površina!«

Odgovorni urednik Športnega programa na TV Slovenija **Miha Žibrat**:

"Naši strokovni reporterji v posameznih primerih res imajo nekaj težav s slovenskim jezikom.

Med te, kot ste ugotovili sodi tudi Matjaž Vrhovnik. Se pa M. Vrhovnik, verjemite trudi, saj sem imel v preteklosti tudi sam podobne pripombe. Najbrž gre sem ter tja za premalo zbranosti, kar pa seveda ni pravo opravičilo. Obljubim, da ga bom opozoril in upam na izboljšanje njegovega govora."

Naslavljanje z gospod/gospa

Gledalko in poslušalko **T. T.** moti, da nekateri voditelji/novinarji v radijskih in televizijskih kontaktnih oddajah nagovarjajo poslušalce/gledalce samo po imenih brez naziva gospod/gospa: »Ali ni naloga nacionalke, da nas vzgaja v bontonu?«

Iz odgovora **varuhinje**:

"S pripombo, da gre za nepotrebno domačnost, se načeloma strinjam. Težava pa je, da se že sam gledalec – poslušalec v primeru, če se predstavi zgolj z osebnim imenom (brez priimka), postavi v domačen, pristen, osebni odnos z voditeljem. S tem do neke mere tudi sam okrne formalno vljudnostno formo, ki zahteva naslavljanje z gospod - gospa. Kdor se namreč predstavi s priimkom, kar spoštljivo komunikacijo formalizira, ga voditelj zagotovo ne bo klical le po priimku, ampak bo vselej dodal gospod – gospa.

Stilistika slovenskega jezika govorcem nalaga, da spoštljivost, poslovnost in distanco do sogovornika izražajo ne le z vikanjem, ampak tudi rabo imena in priimka oz. priimka (in drugih titul). V živi komunikaciji je priporočljivo, da voditelj zrcali govorca."

Proga, skakalnica, vreme... odgovarjajo

Gledalec **P. M.** je opozoril na nepravilno rabo besede odgovarjati med športnimi prenosi.

»V zadnjem času, predvsem ob prenosih športnih prireditev, je s strani novinarjev vse pogostejše uporabljena beseda ODGOVARJA in sicer:

ODGOVARJA veter, ODGOVARJA vreme, ODGOVARJA proga, ODGOVARJA skakalnica.

Prosim, če imate kakršno koli možnost, da nekoga opozorite na neustreznost tega izražanja in na primernost uporabe besede "USTREZEN, USTREZATI"!«

Pisarna varuhinje:

»Vaše sporočilo smo posredovali odgovornemu uredniku Športnega programa **Mihu Žibratu**, ki je zagotovil, da na omenjeno neustrezno rabo besede sodelavce v programu dosledno opozarja. Zagotovo bo ustvarjalcem programa prenesel tudi vaše opozorilo, za katerega se vam zahvaljujemo.«

Bistvo

Poslušalec **M. S.** je opozoril, da se beseda »bistvo« pogosto uporablja v radijskih pogovornih oddajah.

»Kot "subjekt" sem navedel "bistvo" ; ta izraz se namreč pojavlja v raznih pogovornih oddajah s strani gostov, še posebej ga je zaslediti v "svetovalnem servisu", ko povabljeni strokovnjak (ne vsi) ne more zaključiti nobene misli brez t.i. "v bistvu".«

Varuhinja:

»Na ponavljajočo in motečo besedno zvezo »v bistvu« bom opozorila odgovornega urednika Prvega programa **Andrej Stoparja** in ga prosila, naj se pogovori z voditelji.«

Svečnica

Gledalka jutranjih poročil na TV Slovenija **S. J.** je opozorila na nepravilno naglaševanje besede "svečnica" v Poročilih ob 10.00 2. februarja.

»Očitno za ime tega praznika še ni slišal, čeprav kristjani pričakujemo vsaj pravilno naglašanje naših praznikov.«

Varuhinja:

»Ne bi si upala ugibati, ali je to kakor koli povezano s poznavanjem katoliških praznikov, vem pa, da se pri nastopanju v živo - pri branju ali prostem govoru - zgodijo tudi napake. Opravičujem se, ker vas je ta napaka prizadela.«

Podnaslavljanje ali simultano prevajanje?

Gledalec **M. Ž.** meni, da je nedopustno, da se pogovori s tujimi gosti v oddaji Odmevi na TV Slovenija opremljajo s podnapisi, saj želi, da bi se simultano prevajali.

»V javnem zavodu, kakršen je RTVS imate na voljo prevajalce, ki so (vsaj upam) usposobljeni tudi za simultano prevajanje. Zato bi morali biti vsi pogovori s tujimi gosti simultano prevajani, pri čemer pa bi voditelj v teh primerih moral govoriti slovensko. Takšna praksa je je tudi pri sosedih (ORF, HRT in celo RTS). Tudi sicer opažam, da imajo nekateri voditelji (zlasti pri Odmevih) hude težave pri uporabi tujih jezikov, saj se jim zatika celo pri branju že pripravljeni besedil.«

Iz odgovora varuhinje:

»Glede rabe slovenskega jezika vam lahko zagotovim, da se RTV Slovenija zaveda posebne vloge v negovanju, ohranjanju, utrjevanju in širjenju slovenščine prek televizijskih in radijskih programov ter spleta. Kot varuhinja sem si opozarjanje na skrb za jezikovno kulturo postavila med prednostne naloge. Kolikor mi je znano, se v programih RTV Slovenija še ni zgodilo, da bi šle v eter neprevedene vsebine; to bi bilo tudi v nasprotju z zakoni o RTV, o javni rabi slovenščine itd.

Drži pa, da se Slovenija (in z njo nacionalna RTV) uvršča med tiste države sveta, v katerih tuje govorce (tako v kinematografiji kot drugih AV delih ter v elektronskih medijih) večinsko prevajamo s podnapisi in ne s sinhronizacijo. Sinhronizacija je v glavnem rezervirana za risanke oz. otroški program. Prednosti takšne prevajalske politike je kar nekaj: od možnosti sprotnega spremljanja izvirnika, do ohranitve vseh odtenkov govorjenega besedila – čustev, poudarkov, molkov itd, ki včasih povedo več kot beseda sama. Prednost simultane prevajanja bi morda lahko bila poenostavitev spremljanja za gledalce in utrditev slovenščine kot edinega jezika medijev. Vsekakor pa bi bila to zelo velika vsebinska, postopkovna in produkcijska sprememba. V medijih je dodaten argument za podnaslovitev izvirnikov – hitrost. To je namreč najhitrejša in najučinkovitejša možnost »predelave« tujejezičnega sporočila v našo materinščino.«

Urednica Uredništva dnevnoinformativnega programa **Mojca Šetinc Pašek**:

»Odmevi so oddaja, ki odpira širok nabor aktualnih tem in tudi prostor širokemu naboru gostov, ki lahko relevantno komentirajo in pojasnjujejo argumente na različne teme. Pri temah s področja zunanje politike, pa tudi gospodarstva in drugih področij, uspemo v oddajo privabiti tudi strokovnjake iz tujine. Voditelji so vešči tudi pogovorov v tujih jezikih in se temu njihovem jezikovnemu znanju ne izogibamo, predvsem zato ne, da od tujih sogovornikov dobimo čim več relevantnih pojasnil. S tem pa tudi Odmeve vsebinsko bogatimo in ne siromašimo. Pogovori so vedno prevedeni v slovenščino in vedno tudi ustrezno lektorirani, tako, da v kar največji meri skrbimo za pravilno uporabo slovenskega knjižnega jezika. Zaradi prevodov in podnaslavljanja se ti pogovori posamejno pred oddajo. Simultano prevajanje v oddajah, ki tečejo v živo, je razen v izjemnih primerih, ko drugače ne gre, težavno, saj bi podaljšalo zelo natančno odmerjen čas oddaje. Odmevi so dolgi 30 minut in jih ne moremo/ ne smemo daljšati. Sicer pa na RTV Slovenija nimamo zaposlenih tolmačev za simultano prevajanje. Za simultano prevajanje jih moramo vedno najeti in plačati posebej.«

II. OGLAŠEVANJE

Prizanesite nam z oglasi!

Varuhinja je, kot vsak mesec, prejela več pritožb glede količine oglasov na TV Slovenija.

»Glede gostote, dolžine in včasih tudi vsebine oglasov, sem zasvožil vse oglaševano in prezrl marsikatero oddajo Lepo Vas prosim imejte usmiljenja do vaših gledalce vsaj ne plačujemo RTV oglasov, ampak dostojen program, ki je na žalost vedno slabši.« (S. L.)

Pritožnikom je varuhinja pojasnila zakonske omejitve glede oglaševanja v programih RTV Slovenija.

Zavajujoča TV-prodaja

Gledalec **M. S.** se je pritožil nad zavajujočim oglasom v sklopu TV-prodaje.

»Vem, da je to za vas prihodek ampak vaši tržniki bi morali vedeti, kaj lahko predvajate na nacionalki ne, da s takšnimi reklamami zavajate javnost, ki nasedajo na takšne reklame in s tem drago plačujejo te storitve. Tu bi morala poseč vmes tudi tržna inspekcija za takšen nateg! (...) »Reklamo predvajate na prvem in drugem programu v dopoldanskem času. Reklama prikazuje, kako lahko z nekim mazilom, ki ga nanašamo na telo zmanjšamo posamezne dele telesa samo v 30 minutah za 2 cm!?!«

Varuhinja:

»Moram vam pritrditi, da je vsebina skrajno problematična. Ne vem, če je protizakonita (kot varuhinja nima nobenih pristojnosti za ugotavljanje skladnosti objav z zakonom), zagotovo pa lahko zapišem, da je neetična. Oglasno sporočilo je zavajajoče, podcenjujoče, nedostojno in žaljivo do ljudi, ki spoštujejo javno RTV, predvsem pa v neposrednem nasprotju z oglaševalsko etiko, kot je opredeljena v točki 19.1 poklicnih

meril (<http://www.rtv slo.si/strani/pravilnik-o-poklicnih-standardih/9#19.1>). Ne morem razumeti, kako se lahko kaj takega, ob vseh programskih standardih, ki jih imamo, predvaja na nacionalni televiziji! Gledalcem je že tako in tako težko pojasniti združljivost poslanstva javne RTV, plačevanja RTV prispevka in TV-prodaje – čeprav je zakonodajalec to združljivost pač predvidel, ko je RTV Slovenija z zakonom o avdiovizualnih storitvah dovolil objavljanje t.i. prodajnih oken. Ob predvajanju takšnih vsebin pa ste upravičeno vznemirjeni.

Zato bom o konkretnem oglasu – poleg službe za trženje TV programov – obvestila še druge pristojne v Zavodu in jim priporočila, da se oglaševalcem in oglaševalskim vsebinam – zlasti v prodajnih oknih – nastavi gostejše etično sito, in da se pri sklepanju pogodb za zapolnitev prodajnih oken vsakokrat pretehta (finančno) korist, ki jo ima RTV Slovenija s tako pridobljenimi prihodki, in (moralno) škodo, ki jo RTV Slovenija utrpi ob predvajanju zavajajočih vsebin.«

(Pristojna služba je naročnika seznaniła z umikom oglasa ter razlogi na podlagi Programskih standardov in Poklicnih meril in načel novinarske etike.)

PRIPOROČILO: Vodstvu TV Slovenija priporočam, da kot oporo pristojni Službi za marketing v komuniciranju z naročniki pripravi natančnejša navodila in protokol preverjanja skladnosti oglasnih vsebin z načeli javnega medija. Pri tem posebej opozarjam na Programske standarde RTV Slovenija, v katerih med drugim piše, da se v program uvrščajo le takšna plačana oglasna sporočila, »ki so v skladu z zakonom, etičnimi merili, ki jih določajo Kodeks oglaševanja, Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija ter meje dobrega okusa, jezikovne kultiviranosti in programski kontekst.«

Športni prenosi in oglaševanje

Gledalec **M. Ž.** je opozoril, da je na oblačilih športnih reporterjev razviden logotip proizvajalca športne opreme. Zanimalo ga je, kakšen je odnos med podjetjem in javno radiotelevizijo.

»Ker se logotipi navedenih pa tudi drugih proizvajalcev pri poročanjih teh novinarjev jasno vidijo, se upravičeno postavlja vprašanje, ali gre v obravnavanih primerih za sponzorstvo. V kolikor to drži, bi morali biti proizvajalci vsaj v odjavni špici navedeni, prav tako pa opisana tudi njihova vloga. Vsaj jaz tega pri prenosih športnih prireditev nisem opazil. V kolikor pa temu ni tako, je pojavljanje novinarjev v športnih oblačilih znanih proizvajalcev športne opreme v nasprotju s temeljnim poslanstvom javnega zavoda RTVS, po vsej verjetnosti pa tudi z določili Pogodb o zaposlitvi, ki so jih ti novinarji sklenili z javnim zavodom. Dejstvo je namreč, da v takšnih primerih novinarji svoje delo opravljajo v imenu in za račun javnega zavoda RTVS. To pa pomeni, da nimajo nobene (iz delovnega razmerja izhajajoče) pravice, da sklepajo formalne ali pa neformalne dogovore z znanimi proizvajalci športne opreme.«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Miha Žibrat** je pojasnil:

»TVS je z zastopnikom firme Colmar sklenila dogovor za sezoni 2017/18 in 2018/19. Pogodba, ki je v podpisni proceduri predvideva opremo za TV ekipo, ekipo Radia in MMC. Nakup bund kompenziramo s pojavnostjo. V zameno za pojavnost naših novinarjev je zastopnik firme Colmar zakupil oglasni prostor v dogovorjeni vrednosti.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Kot ste najbrž opazili, pa imajo poročevalci RTV na toplih oblačilih (ki jih v korejskem mrazu še kako potrebujejo) tudi logotip nacionalne medijske hiše RTV Slovenija ter uradni znak OI.«

Ilka in Milka

Gledalec **M. Ž.** je spraševal o gostovanju gospe Ilke Štuhec v oddaji Odmevi dne 16. 2. 2018, pri čemer ga je zmotilo, da je bila med studijskim pogovorom na zaslonu vidna tudi športničina kapa z napisom Milka. Po njegovem mnenju gre za nedopusten način reklamiranja blagovne znamke.

»V napovedniku Igorja E. Berganta je bil najavljen razgovor z Ilko Štuhec, kot dobitnico Bloudkove nagrade, najvišjega slovenskega priznanja za športne dosežke v letu 2017. Prispevek in razgovor z Ilko Štuhec je bil torej prvenstveno namenjen podelitvi Bloudkovih nagrad. V studiu pa je bila na mizi poleg Ilke Štuhec tudi kapa z napisom »Milka«, pri čemer pa niti Ilka Štuhec, niti Igor E. Bergant nista pojasnila, kaj je bil razlog za to.«

Odgovoril je voditelj oddaje **Igor E. Bergant**, ki ima s tematiko/problematiko precej izkušenj.

»Po dogovoru pošiljam svoj odgovor na sporočilo gledalca. Ob tem pripominjam, da se na sporočilo odzivam z zornega kota voditelja oddaje, ki nima uredniških pristojnosti. Upam pa, da bom gledalcu lahko na temelju dolgoletnih izkušenj ter iskrenih prizadevanj in delovanja za transparentno in etično ustrezno novinarstvo zadovoljivo pojasnil omenjeni »dogodek«

RTV Slovenija (žal) nima enotnega pristopa za primere, ko vabljeni posamezniki v informativnih in drugih oddajah nastopajo s sponzorskim logotipom na oblačilih ali (modnih) dodatkih. Kot voditelj to vsekakor pogrešam. Četudi se na prvi pogled zdijo rešitve enostavne, je zaradi številnih pojavnih možnosti in situacij dejansko težko uveljaviti omenjeni enotni pristop. Najbolj preprosto bi bilo seveda prepovedati vsakršno pojavljanje z logotipi osebnih ali ekipnih pokroviteljev, kar pa zagotovo pomeni, da bi bistveno programsko osiromašili naše oddaje. Športnice in športniki, na primer, se na takorekoč vseh javnih dogodkih (ne le tekmovanjih) pojavljajo z njimi. Tudi pri oddajah, ki jih neposredno oddajamo iz studija (ali snemamo prav tam), bi lahko v primeru strogega pristopa in omejitev ostali brez sogovornikov ter na ta način vplivali na kakovost informacije;

V Odmevih se v odsotnosti enotnega pristopa na ravni RTV Slovenija tovrstne problematike lotevamo praktično, pragmatično in – kar je najpomembneje – tenkočutno in skrbno, zlasti ko gre za vsebino, hkrati pa tudi za celovito pojavnost nekega pogovora. V tem konkretnem primeru smo gostili športnico-posameznico, ki je Bloudkovo nagrado prejela za svoje (osebne) športne dosežke. Po našem mnenju ne drži, da za pojavljanje z logotipom (predmetom, modnim dodatkom) njenega osebnega sponzorja ni bilo nobene dejanske podlage. Njen osebni sponzor je pač sestavni del njene osebne podobe kot javne in uspešne športne osebnosti. Tako smo praviloma ravnali tudi v podobnih primerih in (studijskih) situacijah, pri čemer so številni (skoraj izključno športni) gostje v zadnjih letih nastopali celo s (sponzorskimi) čepicami na glavah, na kar smo jih – kot manj primerno in za gledalce bistveno bolj motečo prakso – večkrat opozarjali. Ilka Štuhec to stališče pozna in ga upošteva, zato je svoj (sponzorski) modni dodatek diskretno postavila na mizo, kar je vsekakor za gledalca boljše in manj očitno ter moteče. V danem položaju se nam je to zdelo sprejemljivo, še zlasti, ker smo se med pogovorom držali naslednjega, po našem mnenju, etično nespornega in profesionalnega pristopa:

A) pred, med ali po pogovoru z ničemer, niti vsebinsko niti kako drugače, nismo pozornosti usmerjali na »sponzorski dodatek« ali kakršno koli temo, ki je povezana s tem;

B) enako velja tudi za gibanje kamer v studiju, ki niso na kakršen koli način izpostavljale omenjenega dodatka;

C) skratka, celoten pogovor je bil vsebinsko in oblikovno ustrezen dogodku, razlogu ter vlogi gostje v studiju.

Glede tega opozarjam še na nekatere prakse, ki so/bi lahko bile sporne. Nekateri (praviloma ne-športni) gostje, ki gostujejo v naši oddaji, prinašajo s seboj različne predmete, zlasti knjige (katerih avtorji/avtorice) so. Ob zelo strogem pristopu, ne glede na to, da se navezujejo na temo, bi tudi to lahko kdo razumel kot nedopustno, a bi bilo bržkone nesmiselno to prepovedovati. Zelo podobna praksa je tudi v sorodnih informativnih oddajah v tujini. Lep primer je na primer nekdanji avtomobilistični dirkač in poslovnež Niki Lauda, ki že desetletja (zlasti na poslovne teme) nastopa s svojo prepoznavno rdečo čepico (»Kapperl«), na kateri se menjajo sponzorji...

Če povzamem: v danem primeru smo – po našem mnenju in glede na situacijo – ravnali skrbno in odgovorno ter v interesu čim boljše neposredne informiranosti gledalk in gledalcev. Diskretnega pojavljanja osebnega sponzorja Bloudkove nagradenke seveda nismo bili veseli, a smo njegovo pojavnost kar se da omejili. Tako smo v minulih letih (oziroma desetletjih) ravnali že večkrat.«

PRIPOROČILO varuhinje: Vodstvu TV Slovenija priporočam, da uredništvom, ki se srečujejo s takšnimi primeri, pomaga s pripravo pravil in smernic glede nastopajočih in prikazovanja njihovih sponzorskih oblačil oz. logotipov. Predlagam, da pravila in smernice pripravi v dveh mesecih.

III. RTV PRISPEVEK

Varuhinja je prejela tri sporočila, povezana neposredno s plačevanjem RTV-prispevka. Vsi pošiljatelji so bili napoteni na Službo za plačevanje RTV-prispevka.

IV. TEHNIČNE ZADEVE

Kabel ali antena? Kaj pa če ni mogoče izbirati?

Gledalka **M. M.** je preko telefona potožila, da živi v stolpnici v Fužinah in ne vidi več programov TV Slovenija. Na to je opozorila hišnika, ta pa je odvrnil, naj se dogovori s kabelskim operaterjem, saj hišni antenski sistem, ki so ga nekoč financirali stanovalci, ni več v funkciji. Operater ji zdaj ponuja »drage pakete«, ki pa jih gledalka noče. Zanima jo le spremljanje programov RTV Slovenija, za RTV prispevek, ki ga že plačuje.

Varuhinja je gledalki predlagala, naj se o rešitvi skuša še enkrat pogovoriti s hišnikom ali pa si poskusi urediti hišno anteno. Seznanila jo je s prizadevanji RTV Slovenija za majhne in ne predrage pakete kabelskih operaterjev.

Radijski signal v osebnem avtomobilu

Poslušalca **G. Š.** je zanimalo, zakaj preko radijskega sprejemnika v osebnem avtomobilu ne sprejema podatkov o skladbah, ki se predvajajo na programih Radia Slovenija. Prav tako ga je zanimalo, zakaj je signal RA Slovenija, natančneje programa Val 202, v predorih dolenjske avtoceste moten.

»Glede nato, da imam radio, ki iz signala prejme dodatne informacije o programu (npr. naslov skladbe), bi si želel, da bi tudi Radio Slovenija oddajal te informacije. Na drugih radijih te informacije oddajajo. Želja je še toliko večja, saj vaš radio velikokrat predvaja novejšo domačo glasbo, ki pa jo ne poznam.

Hkrati me zanima ali ni več obveze, da je v tunelih radio SLO slišan? Na dolenjski avtocesti, v vseh treh tunelih signal zgine oz. je moten.«

Vodja enote Oddajniki in zveze **Miran Dolenc** je sporočil, da bodo tekstovne informacije v RDS (Radio Data System) urejene v kratkem. Glede signala v predorih pa je g. **Dolenc** odgovoril:

»Radijske signale programov RTV Slovenija zagotavljamo v sodelovanju z DARSom tudi v vseh daljših predorih na avtocestah. Preverili smo signale v predorih Golovec, Debeli hrib in Mali vrh. Signali v prvih dveh so tehnično neoporečni in zagotavljajo nemoten sprejem skozi celotno dolžino predorov. V predoru Mali vrh pa je na kratki razdalji v sredini predora signal prešibek in dejansko pride do nekaj sekundne prekinitve sprejemanja programa. Napako že odpravljamo.

Napaka, ki jo opisuje poslušalec, pa je zelo verjetno posledica nedelovanja RDS sistema v sprejemniku poslušalca, ki ne sledi najboljši možni frekvenci poslušanega programa. Predlagamo kontrolo nastavitvev sprejemnika.«

Kdaj bo TV SLO3 v HD?

Gledalec **D. Š.** je zastavil kratko vprašanje: »Kdaj bo SLO 3 v HD?«

Pomočnik generalnega direktorja za program in integracijo vsebin **Gorazd Slak**:

"Lanskega septembra (2017) je RTV Slovenija zaključila opremljanje Državnega zbora z novimi, HD daljinsko vodenimi kamerami in HD režijo. Tako iz Državnega zbora že zajemamo vsebine v HD tehnologiji.

Trenutno je oddajanje programa TV Slovenija 3 še vedno v SD tehnologiji. Ob obnovi predvajanja vseh treh programov (TV Slo 1, TV Slo 2, TV Slo 3), ki je planirana, da bo izpeljana do junija letošnjega leta, bodo vsi trije programi predvajani v HD kvaliteti."

V. OSTALO

Pohvala za Platformo

Varuhinja je bila seznanjena s pohvalo oddaji Platforma (KUP, TV Slovenija) o Stanku Kristlu.

Ema 2018

Varuhinja je v vednost prejela sporočilo gledalca **J. J.**, ki je imel nekaj vprašanj glede možnosti spremljanja Eme 2018 iz tujine.

»Zanima me, kdaj bo možno vse tekmovalne skladbe Eme 2018 (predhodno) slišati na Valu 202...

Sprašujem v imenu sestrice, ki je v tujini, in bi rada slišala vse tekmovalne skladbe...

Prav tako jo zanima, ali bo letos možen ogled izbora "EMA 2018" v tujini preko Vaše spletne aplikacije "RTV4D".

Že za Emo 2017 je bilo iz strani RTV Slovenija rečeno, da bo ogled izbora možen preko spleta tudi v tujini, pa kasneje žal temu ni bilo tako... Izbora ni bilo mogoče spremljati v tujini, zaradi "omejenih avtorskih pravic", ki so onemogočila prenos preko spleta v tujini.«

Gledalec je sporočilo prvotno poslal **Službi za komuniciranje**, iz katere so mu odgovorili:

»Vse tekmovalne pesmi izbora Ema 2018 lahko premierno poslušate na Valu 202, in sicer med 5. in 8. februarjem ob 14.40. Vsak dan bodo predstavili štiri pesmi, izvajalci pa bodo v kratkih intervjujih razkrili zgodbe o skladbah, ekipi in pričakovanjih pred Emo 2018.

Za prireditev Ema, ki je v celoti lastna produkcija RTV Slovenija, ne bo uvedena nikakršna omejitev ogledov oz. »geoblokada«. Ne preko satelita in ne preko spleta, zato bo na voljo vsem, ki jih Ema 2018 zanima.«

PRILOGE

Priloga št. 1: Zadeva Utrip/Komentar: poročilo varuhinje z mnenji in priporočiloma

I. Na naslov varuha pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija so prispeli štiri odzivi na **oddajo Utrip, ki je bila na sporedu 24. 2. 2018 ob 19:25 na TV SLO 1**. Avtorica oddaje je bila Jadranka Rebernik. Pritožnike je zmotilo komentiranje političnih dogodkov v Sloveniji, ki ga avtorica po njihovem mnenju ni argumentirala. V nadaljevanju objavljam nekaj poudarkov:

»Njen komentar je bil, da smo z delom vlade vsi počez močno nezadovoljni in so njena ravnanja zelo slaba. Vsebina komentarja me ni zmotila, me je pa zelo zmotila pavšalna oz zelo nejasna argumentacija. Zavedam se, da gre za avtorsko oddajo, kjer ima novinar v rokah posebno moč - komentar, ki je ena najžlahtnejših in najimenoitnejših prvin novinarskega dela. S to močjo pa seveda lahko kroji javno mnenje, zato je še toliko bolj pomembno, da se zaveda moči, ki mu je bila podeljena. Po mojem mnenju so sodbe brez argumentacije pod standardi RTV, ki sem jih vajen. Želel bi, da se novinarko opozori in se vzdržujejo visoki standardi vašega dela, brez populizmov in senzacionalnosti in brez pomanjkanja argumentacije ob komentarjih.« (L.Č.)

»... Novinarka tako oddajo odpre s pavšalno sodbo, da verjetno še ni bilo vlade, katere konec bi tako težko čakali skorajda vsi v Sloveniji. Na podlagi česa novinarka to trdi? So anketne ocene trenutne vladne garniture res nižje kot ob zaključku delovanja preteklih vlad? Če je temu tako, bi najprej rad videl podatke, nato pa naj novinarka po potrebi pritakne še svoj komentar. (...) prispevek nadaljuje z novo pavšalno trditvijo, da bo očitno ta koalicija odšla v zgodovino v veliki sramoti. Ponovno nas oropa za običajen razvoj na dejstvih sloneče novinarske zgodbe, ki jo na koncu po potrebi začini še novinarkin komentar, najlepše pa je tako ali tako, kadar podana dejstva že sama na sebi nosijo dovolj močno vrednostno sporočilo.« (U. B.)

»Utrip je bil vse prej kot korekten novinarski izdelek. Je naročena strankarska propaganda, skrajno pristransko delo, brez prikaza druge strani. Namerno ne pišem avtorica oddaje, kajti za Utrip je celo politično in strankarsko nepristranskemu človeku vzbudil vtis, kot da je prišel iz propagandnega centra Janševe SDS. Le od tam lahko prihajajo avtoričine trditve, da ljudje še nikoli niso tako težko čakali konec te (Cerarjeve) vlade, ki bo šla v zgodovino kot velika sramota. (...) Zakon tudi prepoveduje vsakršno politično propagando (omenjeni Utrip je bil prav to in samo to). Izjema je le volilna kampanja mesec dni pred volitvam, ta pa je urejena s posebnimi pravili, ki zagotavljajo kolikor toliko enake možnosti vsem, ki so se prijavili, da bodo nastopili na volitvah. Ne pa očitnega televizijskega navijaštva za eno stranko.« (J. P.)

II. Z vsebino odzivov sem seznanila avtorico oddaje Jadranko Rebernik, v. d. urednika Uredništva notranjepolitičnih oddaj, ki je pristojen za Utrip, Dejana Ladiko ter v. d. odgovornega urednika Informativnega programa TV Slovenija Vanjo Vardjana. Pripravili so skupno pojasnilo.

Odgovor v. d. odgovornega urednika Informativnega programa TV Slovenija Vanje Vardjana:

»Utrip je oddaja z močno avtorsko noto, pri kateri ne gre le za pregled dogodkov, ampak tudi za njihovo interpretacijo – s samimi izborom, besedilom (komentar), sliko in glasbo. To je razvidno tudi iz osebne izkaznice oddaje, objavljene na spletni strani:

'UTRIP je oddaja Informativnega programa z najdaljšo tradicijo. Nastala je leta 1988, kot redni tedenski pregled notranjepolitičnih, gospodarskih, družbenih in kulturnih dogodkov v državi, ki je bila takrat še Jugoslavija. V oddajo so si utirala pot alternativna politična razmišljanja, informacije in slikovni materiali, ki v drugih oddajah takratnega Informativnega programa še niso uspeli ugledati luči sveta. UTRIP si je postopno izboril prostor

izrazito avtorske oddaje in subjektivnega pogleda na najpomembnejše dogodke minulega tedna. Ustvarjalci imajo pri pripravi oddaje kar največjo ustvarjalno svobodo'.

V okviru tega opisa je delovala tudi avtorica oddaje Utrip, predvajane 24.2.2018.

Kot piše v naših poklicnih merilih, je RTV Slovenija dolžna zagotoviti najširši možen obseg izražanja različnih stališč in mnenj; tudi v tokratnem Utripu so bila zastopana različna stališča in raznolik spekter govorcev; ravno tako so bile v izbor uvrščene različne teme.

Glede nekaterih konkretnih navedb pa, uvodni stavek o skorajšnjem koncu mandata vlade je bil nedvomno provokativen, avtorica pa bi ga lahko podprla še s kako konkretno številko in primerjavo, kar bi trditvam dalo večjo verodostojnost. Trditev o sramotnem stanju v Slovenski vojski pa ne bi smela presenetiti nikogar, saj smo o tem v naših oddajah poročali večkrat in vojska ima že dve leti uradno negativno oceno glede svoje pripravljenosti.«

III. Mnenja in priporočili varuhinje

Pritrjujem uredniškemu pojasnilu, da je oddaja Utrip po formatu **tedenski komentar** dogajanja v Sloveniji v minulem tednu in da **žanr televizijskega komentarja** dopušča in celo spodbuja podajanje **subjektivnih pogledov na obravnavano tematiko in uporabo avtorskih prijemov**.

1. Menim, da **v komentatorskem (subjektivnem) žanru ni mogoče uveljavljati načel nepristranskosti in nevtralnosti, kakršna veljajo v poročevalskih (objektivnih) formatih**. Medtem ko morajo poročevalci podajati skrbno preverjena dejstva s čim bolj nevtralne in distancirane pozicije, se od komentatorjev pričakuje, da na podlagi teh dejstev, strokovne podkovanosti in poznavanja konteksta podajo mnenja, podkrepljena z argumenti in znanjem.

Pomembno je poudariti, da v komentatorskem žanru na televiziji ni pomembno le, kaj se pove, ampak tudi, kako se to pove. Orodje komentarja ni le izgovorjeno subjektivno mnenje novinarja, ampak je svojevrsten komentar že novinarjev izbor obravnavanih vsebin, dramaturgija nizanja teh vsebin ter zvočna in vizualna oprema: uporaba slikovnega gradiva (tudi arhivskega in ilustrativnega), uporaba grafike, glasbene podlage, zvočnih poudarkov in efektov.

2. Menim, da je **eden od stebrov televizijskega komentiranja v javnem mediju poudarjena odgovornost avtorja, da podana mnenja oz. teze pojasni**.

Avtorica oddaje Utrip Jadranka Rebernik je v oddaji izrekla več mnenj o političnem stanju v državi, med drugim o (ne)priljubljenosti vlade, obrambni politiki vladajoče koalicije, odgovornosti članov vlade za korupcijo oz. krizo zdravstva. Oddajo je začela z besedami: »Verjetno še ni bilo vlade, katere konec bi nekaj mesecev pred volitvami tako težko čakali skoraj vsi v Sloveniji. Od mnogih navadnih državljanov, civilne družbe do opozicije. Očitno bo ta koalicija odšla v zgodovino v veliki sramoti, kajti kaj drugega lahko rečemo ob dejstvu, o katerem sicer strokovnjaki in mediji govorijo že dalj časa. Namreč, da je slovenska vojska slabo pripravljena, slabo opremljena in slabo plačana.«

Menim, da so gledalci upravičeno pričakovali pojasnitev in konkretne argumente, ne le skozi izbrane izjave, ki so pritrjevale tej tezi, ampak tudi z drugimi komentatorskimi prijemi, denimo soočenjem različnih mnenj, primerjavami ali navedbo nevtralnih kazalnikov, denimo anketno izmerjenega javnega razpoloženja.

3. Tudi v televizijskem komentarju velja pravilo, da so dejstva sveta, komentar pa svoboden. To pomeni, da je komentar vedno treba **nasloniti na dejstva**. Prav tako **z dejstvi ni dovoljeno manipulirati oz. jih prikazovati parcialno in zavajajoče**, denimo tako, da se namerno zamolčijo informacije, ki niso v skladu z novinarjevim mnenjem, a so ključne za razumevanje tematike, ali pa tako, da se izberejo le tista govorna ali slikovna gradiva, s katerimi lahko podkrepijo svojo tezo. Pri tem pa tudi menim, da **bi bilo neupravičeno pričakovati, da bi novinar v tako kratki formi, kot je Utrip, torej v nekajminutnem avtorskem pogledu na minuli teden, navedel sleherno podrobnost in vsa znana dejstva o neki tematiki ter matematično uravnoteževal (politične) poglede za in proti**.

Menim, da avtorici ni mogoče oporekati pravice do podajanja mnenj v avtorsko in komentatorsko zasnovani oddaji, zato menim, da očitki o kršenju poklicnih meril niso upravičeni. Menim pa tudi, da je bila oddaja

zaradi šibkih argumentov oz. odsotnosti konkretne utemeljitve mnenj (komentatorskih tez) žanrsko okrnjena oz. nedosledna.

PRIPOROČILO: Uredništvu Informativnega programa TV Slovenija zato priporočam poglobljeno notranjo debato o zasnovi posameznih oddaj, zakonitosti televizijskih žanrov ter zlasti komentiranju (ločevanju dejstev od mnenj), upoštevanje novinarsko stroko in poklicna merila in načela novinarske etike.

4. Menim, da ima pri negovanju strokovnih in etičnih meril posebno vlogo pristojno uredništvo. Poklicna merila in načela novinarske etike (kodeks), ki zavezujejo novinarje RTV Slovenija, podrobno navajajo, kako se zagotavlja nepristranskost in verodostojnost v podajanju informacij in poročevalskih vsebin ter komentiranju teh vsebin v posamezni oddaji in v nizu oddaj.

Pri tem posebej izpostavljam točko 5.7. Komentar, ki terja tudi pluralnost v komentiranju: "Ker subjektivna mnenja temeljijo na določenih, velikokrat tudi parcialnih dejstvih, morajo uredniki zagotoviti, da bodo zasnove in vsebine komentarjev čim bolj pluralne."

Menim, da uredništvo Informativnega programa načelo pluralnosti izpolnjuje s širokim naborom avtorjev oddaje Utrip, ki 52 tednov na leto (že 30 let) komentirajo domače dogodke.

Menim pa tudi, da je uredništvo dolžno poskrbeti, da bo gledalstvo nedvoumno razumelo upravičenost avtorskega in komentatorskega pristopa v oddaji (podajanje subjektivnega pogleda), saj takšno razumevanje – kljub dolgoletni tradiciji Utripa in prepoznavnosti formata – ni samoumevno. Po eni strani zato, ker so med pristopi različnih avtorjev oddaje velike razlike (v razponu od nizanja informacij in kronološkega pregleda dogodkov, prek analize fenomenov, dogajanj in razmerij, do podajanja mnenj in provokativnega komentiranja razmer v družbi), po drugi strani zato, ker sam žanr (televizijski komentar) ni nikjer izrecno zapisan, naposled pa tudi zato, ker se avtorstvo oz. identiteta komentatorja (ki je ključni element slehernega komentarja) vse do konca oddaje oz. napisa v zaključni špici razkriva le posredno, preko glasu, brez vidne pojave govorca.

PRIPOROČILO: Zato uredništvu Informativnega programa TV Slovenija priporočam premislek in notranjo razpravo o tem, kako realizirati in označiti komentatorski format, da bi tudi tako ločili podajanje informacij od podajanja mnenj ter odpravili nejasnosti oz. nerazumevanje v javnosti.

Predlagam, da uredništvo Informativnega programa TV Slovenija odzivno poročilo v zvezi z obema priporočiloma pripravi **v dveh mesecih**.

Ilinka Todorovski

varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

Ljubljana, 7. 3. 2018

Priloga št. 2: Odgovor vodstva TV Slovenija glede Aritmije

V PPN 2018 posebne, sicer bolj informativne oddaje o t.i. urbani glasbi (Aritmija) nismo vključili. Tudi o drugih zvrsteh glasbe nimamo posebnih informativnih oddaj, ampak dogajanje spremljamo v okviru kulturnega, informativnega programa in tudi v oddajah Programa plus in v razvedrilnih oddajah; aritmične koncerte pa v skladu z uredniško politiko občasno posnamemo v okviru predvidenih koncertov in jih vključujemo tudi v mladinske oddaje.

Tako smo načrtovali, da bo dosedanja avtorica Aritmije spremljala dogajanje v okviru dnevnih, tedenskih, mesečnih kulturnih oddaj, predvsem pa, da bodo tovrstne vsebine in glasba našli več prostora na platformah, ki so bližje ciljni publiki kot jim je televizija.

To dokazuje dejstvo, da smo z Aritmijo dosegli v povprečju samo 0,2 % gledalcev. Seveda to ni edini pomemben podatek in kriterij, a v razmerah krčenja sredstev za televizijo, ni nepomemben. Predvidevamo sicer, da je ciljna publika mnogo širša, toda svojega navdušenja očitno niso delili v družbi obravnavane oddaje.

Glede na to, da se občinstvo za tako oddajo verjetno nahaja predvsem na spletu, smo se z urednico MMC-ja v tem kontekstu pogovarjali o možnosti uvedbe 'glasbenega kanala' na spletu, prepričani smo namreč, da bi tako bistveno lažje prišli do gledalcev oz. uporabnikov, predvsem pa z manj sredstvi. Predlog je naletel na razumevanje, je pa seveda še v povojih, saj so tudi na MMCju težava denar in kadri, vendar bi, če bi se skupaj za to odločili, to bilo mogoče relativno kmalu realizirati, obenem pa dele tega kanala razširiti še na družbena omrežja.

Vsebine 'aritmičnih koncertov' smo se torej dogovorili, bodo vključene v mladinske oddaje, v kulturne oddaje-dnevne in ciklične- a koliko bo 'aritmičnih' vsebin v okviru oddaj različnih uredništev KUP-a in ali bo kolegica Maja Pavlin tam poskrbela za monotematsko oddajo (kot je bilo napovedano sprva), sodelovala z mladinsko oddajo V svojem ritmu in pripravljala prispevke za dnevno informativno oddajo, še ne vemo, saj avtorica še vedno čaka, da bo nekako prišla do »svoje« oddaje. Predvsem v tem je namreč težava. Na RTV SLO avtorji še niso navajeni na to, kar je na tujih televizijah in na komercialnih televizijah običajno – avtorji in novinarji delajo tisto, kar jim dodelijo uredniki in ne tisto, česar si oni sami želijo, programsko shemo se kroji glede na gledanost in poslanstvo, trend pa je, da je treba vsebine namenjene mlajši populaciji prvenstveno dati na splet in to ne v klasični obliki dolgosteznih oddaj, pač v obliki kratkih spotov, zanimivih prebliskov, novičk. Na TV SLO je navada avtorjev, da po ukinitvi ali spremembi sprožijo akcijo v javnosti, obvestijo programske svetnike o tem, kako pomembna je oddaja in vsi, ki bi radi karkoli spremenili ali posodobili, potem pišemo odgovore in pojasnila.

Glede na navodilo, da pričakujete seznam oddaj, v katerih se vrti glasba, ki je bila nekoč v Aritmiji, moramo dodati, da se je v Aritmiji vrtelo bolj malo glasbe, saj je šlo za informativno oddajo (z glasbenimi odlomki), smo pa občasno posneli katerega od 'aritmičnih' koncertov, decembra smo posneli dva nova koncerta, ki bosta premierno predvajana februarja in marca. Prav tako bomo do konca leta posneli še približno 10 koncertov različnih (zabavno) glasbenih zvrsti. Če k temu prištejemo še koncerte, ki jih snema kulturno umetniški program v okviru uredništva za glasbo, je glasbena ponudba TV Slovenija zagotovo velika. Najbrž pa bivše urednice Aritmije to ne zadovolji, saj glasba, ki jo je uvrščala v 'svoje' oddaje, v tem okviru zagotovo ni favorizirana.

V njenem protestnem pismu je veliko netočnosti in krivičnih obsodb. Ni res, da na TV Slovenija vlada ignoranca do glasbenih vsebin, ni res, da se posvečamo zgolj narodno-zabavni glasbi (na sporedu je je približno toliko kot že vrsto let in njene produkcije v ničemer ne povečujemo), festival EMA je zelo pomembna 'blagovna znamka' RTV Slovenija in kakšen vpliv ima glasba s tega festivala na živo koncertno dogajanje, o katerem sodi Maja Pavlin, ni nujno edino pomembno in edino relevantno. Smo televizija in ne koncertno prizorišče. Ni nujno, da nekaj, kar živi 'na terenu', uspešno deluje tudi na ekranih. Moramo se sprijazniti z razvojem novih medijev in s tem, da televizija ni edina možnost, kako nagovoriti občinstvo. Prepričani smo, da nobeni oddaji ne pripada

večno življenje in da je (predvsem) televizija medij, obsojen na stalne spremembe. Strinjamo se, da morajo biti uredniki oddaj odprti za novo glasbo, kakovostne izvajalce, četudi manj znane, da morajo podpirati mlade in njihovo glasbeno ustvarjalnost.

Uredniku Razvedrilnega programa, kot vsakemu uredniku, je žal za vsako oddajo, še bolj za ustvarjalce, ki ostanejo brez svoje oddaje. Krčenje oddaj je posledica finančnega stanja televizije in ne le uredniške volje. Ne moremo pa se strinjati z javnim blatenjem uredništva in z obtožbami vse povprek, ki ne želijo slišati nasprotnih argumentov. Aritmija (ali njej sorodna oddaja oz. glasba) ne more biti na sporedu v 'primetime' terminu, to lahko razume vsak resen poznavalec televizijskega življenja, ne poznamo javne televizije, kjer bi bilo drugače. Oddaja je preizkusila veliko različnih terminov, toda noben ni bil 'dovolj dober', da bi našel občinstvo. Nihče v Razvedrilnem programu je ni razumel kot 'ultra alternativne' oddaje, Aritmija pač ni bila uspešna in ni uspela priti do gledalcev, četudi so ti 'zvesti in kritični'. Še manj razumemo protestno pismo ob dejstvu, da je urednica sama želela prenehati z ustvarjanjem Aritmije, vendar je ob njeni ukinitvi na to namero očitno pozabila. Ne drži, da je Aritmija komaj dihala v Razvedrilnem programu, saj so za to oddajo porabili veliko energije in programskih sredstev, oddaja nikakor ni bila 'zastonj', kot marsikdo misli. Dokler je šlo, smo jo ohranjali na programu (v zadnjih letih smo postavili celo vrsto novih glasbenih oddaj), žal je prišel trenutek, ko so se seštele negativne komponente za mnoge oddaje in rezultat je PPN 2018. Nihče ni srečen zaradi tega in trenutno tako rekoč vse oddaje v uredništvu RP težko diha, to je realnost. Nismo prepričani, da bodo kmalu nastopila boljša leta, vsi na TV SLO bomo veseli, ko bo v programski shemi spet dovolj prostora in denarja za glasbene vsebine, za katere je skrbela Aritmija, pa tudi za drugo glasbeno ponudbo, ki manjka, pa se zanjo nihče tako vehementno ne 'bori'. Mislimo na šanson, na džez, hip hop, na vokalne skupine, elektronsko glasbo, kantavtorje, etno glasbo, eksperimentalno glasbo in podobno.

Če povzamemo, so ukinitve oddaj, ki po rezultatih gledanosti sodeč in glede na to, da niso ravno »poceni«, nujno zlo vsake sodobne televizije. Avtorji, ki so zaposleni na RTV SLO se bodo morali počasi sprijazniti z dejstvom, da vsi delamo za »naš dober program« in ne »svoje oddaje«, da nas bo samo dobra programska shema v celoti - z ustrezno ponudbo posameznih vsebin na televizijskem portalu - popeljala v 21. televizijsko stoletje, da bomo morali prav vsi spremeniti način razmišljanja in nenehno slediti zahtevam gledalcev - ob upoštevanju poklicnih meril in programskih standardov ter z inovativnimi pristopi. Z avtorico se bomo seveda še pogovarjali in upamo, da bo sprejela dejstvo, da je vsebine iz Aritmije mogoče ponuditi tudi v drugih oddajah.

Žal natančnega seznama tovrstnih glasbenih vsebin v programih TV SLO ne moremo poslati, ker tega nismo spremljali, vsekakor pa se trudimo in se bomo, da bodo raznolike glasbene vsebine in dogodki še naprej sestavni del programov TV SLO.

Pripravili:
Natalija Gorščak
Mario Galunič
Živa Emeršič

Ljerka Bizilj

Ljubljana, 26.2. 2018

Javni zavod RTV Slovenija
Kolodvorska 2
1550 Ljubljana

Ljubljana, 19. 2. 2018

Spoštovani,

v Stranki Alenke Bratušek, ki je parlamentarna stranka, smo bili neprijetno presenečeni, ko smo v oddaji Tarča, predvajani v četrtek, 15. 2. 2018, videli predstavnike vseh parlamentarnih strank in predstavnika stranke, ki se ji menda obeta uvrstitev v parlament, medtem ko Stranka Alenke Bratušek ni prejela vabila v oddajo.

Iz opisa oddaje v sporedu, objavljenem na MMC RTVSLO, izhaja, da so bili v oddajo povabljeni predstavniki strank, za katere javne ankete kažejo možnost, da bi se lahko na prihajajočih državnozborskih volitvah uvrstile v državni zbor. Izkazalo se je, da ste se pri odločitvi, koga v oddajo povabiti, nanašali na anketo časopisa Delo.

V sporedu in kasneje tudi v oddaji navedena utemeljitev, zakaj je neka stranka prejela vabilo v oddajo, druga pa ne, se nam ne zdi primerno pojasnilo za to, da v oddajo nismo bili povabljeni.

Iz 5. členu Zakona o RTV Sloveniji izhaja, da morajo ustvarjalci programov RTV pri svojem delu med drugim spoštovati načelo resničnosti, nepristranskosti in celovitosti informacij; spoštovati morate tudi načelo politične uravnoteženosti; zagotavljati nepristransko in celovito obveščenost, da imajo državljani možnost svobodnega oblikovanja mnenj.

S formatom oddaje ste ravnali v nasprotju z vsemi naštetimi načeli.

Načelo resničnosti, nepristranskosti in celovitosti informacij ste zanemarili že s konceptom oddaje.

Nanašanje na politične javnomnenjske raziskave, da bi utemeljili izbor gostov, je nujno pristransko, saj javnomnenjske raziskave enkrat kažejo tako, drugič drugače. Vsi poznavalci statistike in anket vedo, da ima vsaka anketa lahko vsaj triodstotno napako. To, da ste navajali resnične podatke iz javnomnenjske raziskave in na podlagi teh podatkov izbrali povabljenca, pač ne pomeni, da so podatki verodostojni, da raziskava kaže dejansko stanje in da so povabljeni možnost nastopa v oddaji dobili upravičeno. In tudi ne daje legitimnosti vaši odločitvi, da našo stranko iz oddaje izpustite.

Meritev, ki ste jo upoštevali, je bila samo ena od meritev javnega mnenja, ki so zagotovo, že po naravi raziskav, netočne, kar bi morali novinarji vedeti. To so nenazadnje poudarjali celo nastopajoči v oddaji: da javnomnenjskim raziskavam ne verjamejo, saj so edina verodostojna in resnična politična javnomnenjska raziskava volitve.

V oddaji Tarča pa ste neki javnomnenjski raziskavi, ki je že po naravi stvari neverodostojna, dali verodostojnost in s tem dejansko ustvarili mnenje – ne pa ustvarili pogoje, da bi si mnenje lahko vsak ustvaril sam iz spremljanja vaše oddaje, kar je predpisano v zakonu in kar od novinarstva nasploh pričakujemo. Iz netočnih informacij – v tem primeru rezultatov javnomnenjske raziskave – ste ustvarili menda točno, resnično. Kar je nemogoče.

Vaše podajanje informacij v oddaji Tarča tudi ni bilo celovito, saj vsi pomembni akterji slovenskega političnega prostora niso dobili možnosti nastopa. To ni bilo doseženo zato, ker niste spoštovali načela politične uravnoteženosti.

Kriterij izbora gostov je bil v neskladju z načeli v zakonu, saj ste v oddajo povabili vse parlamentarne stranke, razen Stranke Alenke Bratušek. Če povabite šest parlamentarnih strank, morate po pravilih, ki veljajo za ustvarjanje vsebin v javnem zavodu RTV Slovenija, tudi sedmo. Rezultat volitev leta 2014 je jasen: prejeli smo le odstotek glasov manj od stranke NSi in odstotek in pol manj glasov od strank SD in Levice. Ne prosimo nič več kot to, da se edini merodajen rezultat do naslednjih državnoborskih volitev spoštuje.

Ob tem opozarjamo, da bi tudi v primeru, ko bi ustvarjalcem oddaje priznali možnost in pravico, da lahko za utemeljitev izbora gostov določite tudi po naravi neverodostojno raziskavo, vseeno lahko ugotovili, da smo bili mi tokrat neupravičeno izpuščeni. Volilni prag je še vedno štiri odstotke glasov volivcev, na ekranu pa ste pri stranki DeSUS zapisali, da bi, če bi bile volitve danes, po javnomnenjski raziskavi Dela dosegla 3,5 odstotka, kar je za uvrstitev v parlament premalo. Tu se postavlja pomembno vprašanje: zakaj se vam je zdelo v redu v oddajo ne povabiti Stranke Alenke Bratušek, ker pač trenutno menda v priljubljenosti zaostajamo za drugimi, po drugi strani pa se vam je očitno zdelo nepojmljivo, da stranke DeSUS ne bi povabili, čeprav tudi ta po anketi, ki ste jo vzeli za temelj oddaje, ni dosegla štirih odstotkov glasov volivcev?

Gre za dvojna merila, pristranskost. Kot je šlo za sporno odločitev oktobra, ko ste se v informativnem programu TV Slovenije odločili ne poročati o 3. kongresu naše stranke, ki je, ponavljam, parlamentarna, kar je bil precedens. Odločitev vodstva informativnega programa, da o našem kongresu ne poročate, pa ni sporna samo zato, ker je bila po našem vedenju precedenčna – sporna je predvsem zato, ker so vaši kriteriji objavljenosti in vrednosti poročanja pri drugih parlamentarnih strankah dosti bolj sproščeni kot pri naši: poročate recimo o nekih povabilih na kavo, naš kongres, na katerem smo sprejemali programske usmeritve, spremenili ime stranke in izvolili novega podpredsednika, pa ste nalašč prezrli.

Z oddajo Tarča, kot je bila izvedena, ste zaradi vsega doslej naštetega prekršili tudi načelo, da morate dati gledalcem možnost, da si sami ustvarijo mnenje.

Gledalcem ste s povabilom točno določenih gostov podali napačno informacijo, da bodo v parlamentu zagotovo samo stranke, katerih predstavnike ste povabili v oddajo – tega morda niste izrekli, je pa to bilo tako videti. Ponovno smo bili oškodovani.

Čeprav razumemo in spoštujemo avtonomijo novinarjev in urednikov, da v oddajo povabijo, kogar pač želijo, je bil zaradi vsega navedenega izbor gostov tokratne oddaje ponovno krivičen do opozicijske parlamentarne Stranke Alenke Bratušek. Ponovno pravimo zato, ker smo bili iz oddaje enkrat namerno izpuščeni že decembra 2016, ko niste dovolili, da bi našo stranko namesto predsednice stranke v oddaji zastopal drug predstavnik.

Pismo pošiljamo v upanju, da se boste naslednjič držali pravil primerne obveščanja. Pričakujemo tudi, da boste napako odpravili.

Lepo pozdravljeni,

Jernej Pavlič
generalni sekretar

Poslano:

- Igor Kadunc, generalni direktor RTV Slovenija,
- Ciril Baškovič, predsednik Programskega sveta,
- Ilinka Todorovski, varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija,
- dr. Ljerka Bizilj, direktorica Televizije Slovenija,
- Vanja Vardjan, urednik UPE Informativni program,
- Dejan Ladika, urednik notranjepolitičnih in gospodarskih oddaj TV SLO.

Televizija Slovenija
Informativni program

1550 Ljubljana, Kolodvorska 2
tel.: +386 (0)1 475 30 13
faks: +386 (0)1 475 30 11
www.rtvsl.si

Spoštovani,

v oddajo Tarča 15. 2. 2018 smo vabili stranke, ki bi po zadnji anketi prestopile parlamentarni prag. Do uradnega začetka volilne kampanje nas namreč ločijo še približno trije meseci in zato tokrat nismo vabili predstavnikov parlamentarnih strank, ampak smo želeli slišati tudi mnenja nekaterih novih strank, ki jim ankete napovedujejo, da se utegnejo uvrstiti v Državni zbor. Zadnja anketa v tednu naše oddaje je bila ponedeljkova anketa Dela Stik, objavljena 12. 2. 2018, podobne trende, na podlagi katerih smo se odločili za sestavo oddaje, pa kažejo tudi druge ankete, na primer predhodna Delova in tudi ankete agencije Ninamedia VOX POPULI za Televizijo Slovenija ter časnik Dnevnik; zadnjo smo objavili v nedeljo, 18. 2. 2018. Za merilo javnomnenjskih anket smo se tokrat odločili ravno zaradi presenetljivega vzpona Liste Marjana Šarca, ki je prehitela vse parlamentarne stranke, pa čeprav njen predsednik še ni predstavil niti kandidatov stranke niti programa. DeSUS je po anketi Dela Stik zadnja stranka, ki bi lahko prestopila parlamentarni prag. Pri interpretaciji izidov ankete so v Delu zapisali: »Tretjo skupino strank sestavljajo tiste, ki bi ostale pred vrati parlamenta. Kar sedem strank (Stranka Alenke Bratušek, Zeleni, SNS, Dobra država, SLS, PS in Pirati) je dobilo pri anketiranih med 1,7 in 1,3 odstotka podpore.« Pri deležu podpore anketiranih je treba upoštevati še tiste, ki ne vedo, koga bi volili in tiste, ki sploh ne bi volili. Naj še enkrat poudarimo, da so podobne trende pokazale tudi druge javnomnenjske ankete in tudi po drugih javnomnenjskih raziskavah agencije Ninamedia v zadnjega pol leta stranka Alenke Bratušek ne bi prestopila parlamentarnega praga. Še več, od aprila 2015, odkar Televizija Slovenija objavlja rezultate ankete VOX POPULI, je to Zavezništvu Alenke Bratušek uspelo enkrat samkrat, julija lani. Nasprotno je bil DeSUS po vseh anketah VOX POPULI vedno med tistimi strankami, ki bi prestopile prag.

Alenka Bratušek je bila kot predsednica parlamentarne stranke v zadnjem letu v okviru Studia 3 vedno gostja Tarče, ko smo gostili predsednike ali predstavnike parlamentarnih strank, na posamezne teme pa je sodelovala tudi v kakšni drugačni sestavi. V letu 2017 smo Alenka Bratušek v Tarči tako gostili petkrat. Menimo, da merilo, kdo ima zastopnika v Državnem zboru, ni in ne more biti vselej in edino merilo za pripravo in sestavo oddaj Informativnega programa Televizije Slovenija. V oddaje vabimo goste in predstavnike strank glede na vsebino oddaje, pri čemer vedno upoštevamo načelo nepristranskosti, resničnosti in celovitosti informacij, pri čemer so pri merilih lahko pomembni tudi velikost poslanskih skupin, odločilnost glasov, pa tudi javnomnenjske raziskave. To zadnje merilo smo že uporabili v oddajah Televizije Slovenije, tudi pred volitvami pred uradno volilno kampanjo oz. pred uradnim začetkom kampanje v RTV programih. Če bi pri predstavnikih politike v oddajah morali vedno upoštevati zgolj merilo zastopanosti v Državnem zboru,

urednikov in uredniških odločitev sploh ne potrebujemo. Menimo, da bi bilo to v nasprotju z novinarsko in uredniško avtonomijo ter z vsemi standardi in profesionalnimi merili.

Odločno zagotavljamo, da smo pri pripravi oddaje upoštevali vsa profesionalna merila in standarde ter zagotovili nepristransko oddajo. Odrekanje uredniške in novinarske avtonomije pri pripravi rednih oddaj bi povzročilo tudi resen demokratični deficit in prikrajšalo gledalce za možnost spremljanja raznolikih oddaj.

Radiotelevizijo Slovenija vežejo zelo stroga zakonodajna določila pri pripravi oddaj v času uradne volilne kampanje, sicer pa je zavezana profesionalnim merilom in standardom, ki smo jih upoštevali tudi v tem primeru.

Nataša Rijavec Bartha
urednica Studia 3

Vanja Vardjan
v.d. urednika Informativnega programa

Odgovor varuhinje:

Spoštovani gospod Jernej Pavlič, generalni sekretar Stranke Alenke Bratušek, prejela sem vaše pismo v zvezi z oddajo Tarča, ki je bila na sporedu 15. 2. 2018 na TV Slovenija. V sporočilu izražate nezadovoljstvo, ker Stranka Alenke Bratušek ni prejela vabila v oddajo, v kateri so sicer sodelovali predstavniki drugih parlamentarnih strank.

Uvodoma zapisujem opravičilo, ker odgovarjam s precejšnjim časovnim zamikom. Iz vašega sporočila, ki sem ga prejela na e-naslov, sem razumela, da mi pismo pošiljate le v vednost, iz česar sem sklepala, da mojega odgovora ne pričakujete. Šele ob pregledovanju celotne februarske korespondence sem ugotovila, da ste mi pismo poslali tudi po klasični pošti in da ste vsebino naslovili neposredno name.

Seznajna sem z odgovorom, ki vam ga je posredovalo pristojno uredništvo Informativnega programa. Menim, da sta urednika Nataša Rijavec Bartha in Vanja Vardjan podala celovito in argumentirano pojasnilo o debatni sestavi v oddaji Tarča. Kot sta zapisala, so v studio povabili predstavnike strank, ki bi po zadnji javnomnenjski anketi prestopile volilni prag.

Strinjam se, da se je pri uredniškem odločanju o gostih mogoče nasloniti na različna merila, tudi na anketno izmerjeno priljubljenost neke stranke, na pričakovano polemčnost razprave, raznolikost podanih mnenj in stališč, med merili je lahko tudi zanimivost itd. Seveda pa je to odvisno od fokusa in konteksta obravnavane tematike. Menim, da je za široko zastavljeno splošno politično debato takšno merilo lahko primerno.

Kot ključni poklicni merili, ki ju mora pri sestavljanju debatnih omizij spoštovati uredništvo, izpostavljam vsestranskost in uravnoteženost poročanja, kot ju opredeljuje novinarski kodeks RTV Slovenija (Poklicna merila in načela novinarske etike, točka 2). Menim, da je uredništvo v konkretnem primeru ravnalo v skladu z omenjenima meriloma. Pri tem - če povzamem - ne gre za dolžnost matematičnega uravnoteževanja pogledov (levi – desni, parlamentarni – neparlamentarni, vladni – opozicijski) ali dolžnost predstavitve vseh obstoječih mnenj (opcij, strank, skupin itd.), ampak za zagotavljanje najširšega možnega obsega različnih stališč o obravnavani tematiki – seveda v razumnem in obvladljivem obsegu, upoštevajoč težo in pomembno posameznih stališč. O slednjem pa zopet odločajo pristojna uredništva, na podlagi poklicnih kompetenc in znanj. Menim, da so se prav na podlagi prej omenjenega merila (teža in pomembnost posameznih stališč) v uredništvu odločili, da je bila predsednica Stranke Alenke Bratušek, gospa Bratušek, v lanskem letu petkrat gostja oddaje Tarča.

Menim tudi, da je pri snovanju pluralnih političnih debat zelo pomembna razvidnost uredniškega odločanja: javnost mora vedeti in razumeti, zakaj je bil kdo povabljen k debati. Če bi bilo denimo napovedano, da bodo v studiu razpravljali predstavniki vseh parlamentarnih strank, potem pa se to ne bi zgodilo, bi bilo uredništvo dolžno pojasniti odstopanje (zakaj nekoga ni v studiu, ali ni bil povabljen ali pa je povabilo odklonil, oz. zakaj je v debatnem omizju kdo, ki ne ustreza napovedanemu merilu). Prav tako mora imeti uredništvo tudi argumente, zakaj določene dogodke novinarsko obravnava po različnih merilih (pri tem imam v mislih vaše navedbe, da Televizija Slovenija ni poročala o kongresu vaše stranke).

Dodajam še, da za javno RTV v obdobju predvolilne kampanje veljajo stroga zakonska določila, ki v precejšnji meri suspendirajo uredniško avtonomijo. Uredništva bodo tudi v tednih pred državnozborskimi volitvami volilne vsebine dolžna podajati v skladu z vnaprej zapisanimi in objavljenimi pravili, ki žal nikoli ne morejo predvideti vseh realnih situacij. Praksa kaže, da se zaradi velikega števila strank in list, ki sodelujejo na volitvah, ter obveznosti enake obravnave ob ločevanju med parlamentarnimi in neparlamentarnimi strankami v volilnih oddajah, pogosto izgubljata vsebina in polemični naboj. Ne glede na to sem prepričana, da bodo uredništva javne RTV tudi v letošnjem volilnem letu pripravljala takšne programe, ki bodo gledalcem (volivcem) olajšali odločanje o prihodnosti družbe in države.

Lepo vas pozdravljam,

Ilinka Todorovski

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

Priloga št. 4: Tednik (integralno)

1) Pritožba (C. S. in M. Ž.)

Spoštovana gospa Todorovski!

Želiva se pritožiti čez prispevek novinarko Tanje Rosandić »*Evangelij za pitbule*: nagrajeni mladinski roman z nazornimi opisi spolnosti in domnevno škodljivim načinom obravnave spolne zlorabe« v Tedniku dne 5. februarja 2018 je tipičen zgled rumenega senzacionalnega novinarstva, ki si ga nacionalna televizija ne bi smela privoščiti. Poleg tega, da blati avtorja romana Jirija Bezlaja in člane komisije, ki so mu namenili priznanje Zlata hruška, razkriva novinarkino nezmožnost razlikovanja med fikcijo in resničnostjo. Žal je videti, da tudi nekaterim njenim sogovornikom primanjkuje abeceda strokovnega vrednotenja literarnih del.

Prispevek na samem začetku intonira osemnajstletna gimnazijka, ki prebere kratek odlomek iz s priznanjem Zlata hruška izpostavljenim romanom *Evangelij za pitbule*. Kako prikladno, da se *naključno* (!) izbrani bralki zatakne, ko pride do mesta v besedilu, kjer »mu je iz oči brizgnila sperma«! Sledi »uravnotežena« predstavitev obeh plati. Novinarka med drugim izpostavi dejstvo, da vodstvo Gimnazije Bežigrad, kjer je Jiri Bezljaj delal kot profesor umetnostne zgodovine, in avtorjevi bivši učiteljski kolegi, »njegovega pisanja niso hoteli komentirati«. Le zakaj bi ga? Kako in koliko bi njihove izjave prispevale k strokovnemu odgovoru na vprašanje, ali je *Evangelij za pitbule* dobra ali škodljiva literatura? Kaj je novinarka želela slišati? Morda to, da se profesor Bezljaj ni dovolj zavzel za dijakinje, ki so bile v otroštvu žrtve spolnih zlorab in so se mu pri osemnajstih, devetnajstih letih zaupale, česar ga kasneje v prispevku grobo obtoži kar novinarka Tanja Rosandić? Odgovor na vprašanje, kaj je storil in kako je dekletom pomagal, v nobenem pogledu ne osvetli dileme glede kakovosti romana, lahko pa prispevek ponudimo študentom novinarstva kot šolski zgled nezaslišane diskreditacije sogovornika in manipulacije gledalcev in gledalk. Kaj drugega kot kršenje otrokovih pravic in pornografijo lahko pričakujemo od človeka, ki mu novinarka podtika, da ni bil v podporo najstnicam v stiski?!

Bodimo poštteni. Razen dr. Milene Mileve Blažič, profesorice mladinske literature na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, ki roman označuje kot pornografski in neprimeren za mladino (a je ne bi motil, če bi ostal na policah za odrasle bralce, pornografija gor ali dol), predstavnice Združenja proti spolnemu zlorabljanju Tive Vlaj in dr. Igorja Saksida, ki ve, da je komisija za podeljevanje zlatih hrušk, sestavljena iz *trinajstih* strokovnjakov in strokovnjakinj za literaturo, naredila napako, v nadaljevanju prideta do besede dr. Tina Bilban, članica komisije, ki je podelila sporno Zlato hruško, in mag. Darja Lavrenčič Vrabec, predsednica te komisije in vodja Pionirske in Oddelka za otroke in mladino Knjižnice Otona Župančiča. Žal izstopa vsebinska okrnjenost prispevka zadnje sogovornice, ki se zdi (glede na siceršnji nabor argumentov članov in članic komisije, s katerimi je javnost že seznanjena) bolj posledica novinarskega rezanja in montaže kot skromnega nabora strokovnih utemeljitev v prid književnemu delu.

Za konec izvemo, da Lucija Stepančič, ki je *Evangelij za pitbule* pred enim letom v reviji *Sodobnost* ocenila pozitivno, roman danes »bere drugače« – v »otroških« rokah po njenem mnenju postane »normativ« in bi lahko povzročil »(zvišanje) tolerance do zlorab«. Pri tem se postavlja zanimivo vprašanje, koliko sta na njeno nenadno »drugačno branje« vplivala gonja proti izbiri strokovne komisije za priznanje Zlata hruška in javni linč avtorja *Evangelija za pitbule*. Če pustimo ob strani vprašljivo raven strokovnosti izjave Lucije Stepančič, nam ne uide tendencioznost takega zaključka.

»Domnevno« v podnaslovu očitno pristranskega in senzacionalističnega prispevka zavaja – in predvsem kaže na hudo (a žal ne presenetljivo) pomanjkanje osnovnega znanja o razliki med realnim življenjem in književnostjo. Odgovornosti za škodljive posledice tovrstnega neprofesionalnega novinarstva ne nosi samo novinarka, ki je prispevek pripravila, marveč tudi urednica in voditeljica Tednika Jelena Aščič, ki se ima za borko proti vsem vrstam krivic. Dotični prispevek jih je povzročil kar nekaj.

Pričakujeva opravičilo vsem, ki jih je prispevek prizadel, zlasti avtorju romana Jiriju Bezlaju.

Odziv sva poslali tudi v časopis Dnevnik.

2) Odgovor varuhinje

Spoštovani gospe C. S. in M. Ž.,

prejela sem vajino sporočilo z dne 9. 2. 2018, v katerem sta se pritožili nad prispevkom z naslovom Evangelij za pitbule v oddaji Tednik z dne 5. 2. 2018; v prispevku je novinarka Tanja Rosandić predstavila javno polemiko o primernosti romana Jiřija Bezlaja za mladinsko bralstvo. V pritožbi sta zapisali, da je šlo po vajinem mnenju za rumeno, senzacionalistično in neprofesionalno novinarstvo, blatenje avtorja in nezmožnost razlikovanja med fikcijo in resničnostjo. Zato pričakujeta »opravičilo vsem, ki jih je prispevek prizadel, zlasti avtorju romana Jiřiju Bezlaju«.

Za odziv na pritožbo sem zaprosila uredništvo Tednika. Odgovor avtorice prispevka Tanje Rosandić in urednice Jelene Aščić kopiram v nadaljevanju:

»V uredništvu Tednika zavračamo neutemeljene, zlonamerne in žaljive obtožbe glede prispevka Evangelij za pitbule. Novinarka je k pripravi prispevka pristopila z vso skrbnostjo, zavedajoč se, da gre za občutljivo temo, ki bo sprožala različne odzive.

V prispevku je v največji meri spoštovala poklicna merila in novinarski kodeks, tako prispevek nikakor ni bil ne pristranski ne senzacionalističen, prav nasprotno.

Novinarka je v prispevek vključila vse relevantne sogovornike: avtorja romana, ki je sam poudaril, da to ni mladinski roman; dve predstavnici Mestne knjižnice, članici komisije, ki je romanu podelila oznako pionirska Zlata hruška; literarno kritičarko, ki je pojasnila, zakaj je spremenila sprva naklonjeno mnenje o romanu in dva priznana strokovnjaka za mladinsko književnost, ki sta kritična do tega, da je roman Mestna knjižnica označila kot odličen mladinski roman, primeren za otroke od 14. leta starosti. Svoje strokovno mnenje so povedali tudi v Združenju proti spolnemu zlorabljanju, kjer so dobili več pritožb staršev glede neprimernosti romana.

Obtožba, da novinarka blati avtorja je nargumentirana laž. Glede na to, da avtor poudarja, da je roman napisal kot mozaik zgodb svojih dijakinj, ki naj bi mu zaupale marsikaj, tudi spolno zlorabo v otroštvu, je vprašanje, kako je ob tem kot pedagoški delavec ravnal, povsem primerno.

Novinarka je objavila le en citat iz romana, ki je še najmanj nazoren od vseh prizorov, ki opisujejo spolne zlorabe in spolnost. Ta citat je objavila le zato, da si lahko gledalci sploh predstavljajo, za kakšno vrsto pisanja gre, in nikakor ne s kakšnim drugim namenom. Bralka je pa bila izbrana popolnoma naključno pred eno izmed ljubljanskih gimnazij.

Razprava o primernosti romana se nadaljuje v strokovnih krogih, iz katerih je prišlo tudi precej pohval za prispevek v Tedniku. V ospredju razprav pa je predvsem skrb za dobro otrok, ki presega zgolj literarno vrednotenje književnega dela.«

Menim, da je uredništvo celovito pojasnilo kontekst in zorni kot novinarske obravnave: v Tedniku se niso ukvarjali z literarno analizo ali kritičnim vrednotenjem romana Jiřija Bezlaja Evangelij za pitbule, ampak so v žanru razširjenega televizijskega poročila predstavili polemike o knjigi, ki jo del stroke označuje za problemsko mladinsko literaturo in uvršča na priporočen bralni seznam, del stroke pa ji očita problematičnost oz. popolno neprimernost za mladinsko bralstvo. V prvi skupini kot kakovostni presežek dela navajajo, da delo mladim odstira neidilično resničnost in odpira kritiko družbe, ki ne sliši junakinjine stiske, v drugi opozarjajo na opolzkosti v jezikovnem izrazu, pornografske prvine, napačna sporočila o odnosih, spolnosti, spolnih zlorabah in samomoru.

V fokusu novinarske obravnave je uredništvo postavilo tisti del strokovne debate, ki poudarja širšo družbeno relevantnost prav zaradi prepleta fikcije in realnih družbenih fenomenov in tem povezanega vprašanja, ali se priporočilni sezname mladinske literature krojijo dovolj skrbno in z jasnimi merili.

Zato menim, da so očitki o novinarkinem mešanju fikcije in resničnosti neupravičeni.

Menim tudi, da je novinarka upoštevala ključna poklicna merila, ko je v devetminutni prispevek strnila širok diapazon različnih mnenj o tematiki, pri čemer je bil velik del časa odmerjen prav avtorju književnega dela Jiřiju Bezlaju, ki je lahko pojasnjeval fiktivno in realno v svojem delu ter komu je bil roman namenjen. Kot protagonisti debate za in proti so nastopili kompetentni govorniki s področja mladinske literature: dr. Milena Mileva Blažič, dr. Igor Saksida, dr. Tina Bilban, mag. Darja Lavrenčič Vrabec in Lucija Stepančič – vsak s svojim stališčem. O realističnih elementih v literarnem delu oz. realnih tiskah zlorabljenih otrok je spregovorila predstavnica Združenja proti spolnim zlorabam Tiva Vlaj.

S takšnim naborom govorcev, prikazom različnih mnenj o tematiki in kritično distanco do obravnavane tematike je po mojem mnenju avtorica spoštovala temeljne novinarske postulate, in sicer nepristranskost, verodostojnost in odgovornost (kot so opisani v točkah 1.2., 1.4. in 1.5 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija). Kot skupni imenovalec načel nepristranskosti, verodostojnosti in odgovornosti izpostavljam novinarjevo dolžnost, da poroča čustveno neopredeljeno, hkrati pa podaja vsa bistvena dejstva in stališča, na podlagi katerih si javnost lahko ustvari svoje mnenje in poglede o obravnavani tematiki. Dodajam, da nepristranskosti ne moremo enačiti z idealizirano nevtralnostjo. Novinarkinega vprašanja, ki ga je zastavila avtorju knjige (o konkretnem ravnanju v konkretnem primeru v preteklosti, ki ga je kasneje uporabil kot literarno snov) po mojem mnenju ni mogoče razlagati kot pristranskost, ampak kot umestno kritično poizvedovanje o odnosu do občutljive družbene tematike (mladostniki oz. otroci kot posebej ranljiv člen družbe. Prav tako menim, da nepristranskosti (ali uravnoteženosti) ne moremo razlagati kot matematičnega ali mehaničnega seštevek glasov za ali proti, temveč kot celovito predstavitev konteksta in bistvenih dejstev.

Zato menim, da so navedbe o senzacionalizmu in neprofesionalnosti neupravičene. Poudarjam, da na javni RTV ne more biti prepovedanih tem, zlasti ne o družbeno relevantnih vsebinah. Prav tako medijske obravnave nekega književnega dela (ali javne debate o tem delu) ni mogoče razlagati kot osebne diskreditacije avtorja tega dela.

Na koncu zapisujem (in s tem odgovarjam na vajino sporočilo z dne 17. 2. 2018, ki ste ga naslovili tudi na novinarko, urednico Tednika in generalnega direktorja RTV Slovenija), da na mesec prejmem v povprečju 120 odzivov gledalcev, poslušalcev in bralcev RTV vsebin in da kot varuhinja odgovarjam na vsa sporočila. Trudim se, da so odgovori vsebinski in da jih pritožniki prejmejo v najkrajšem možnem času, najpozneje v 30 dneh.

Dodajam, da glede objav v drugih medijih nimam pristojnosti. Ker pa sta me v sporočilu z dne 9. 2. 2018 opozorili na načrtovano objavo v enem od slovenskih dnevnikov, sem z zanimanjem prebrala tudi tam zapisano mnenje gospe S. Obžalujem, ker ste se v opisovanju prispevka v oddaji TV Slovenija odločili uporabiti obtožujoče izraze kot so »pritlehnost« in »hujskaštvo«. Menim, da v konkretnem primeru z vidika upoštevanja programskih standardov javne RTV in novinarskih poklicnih meril uporaba takih besed ni utemeljena.

Lepo vas pozdravljam,

Ilinka Todorovski

varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev

Ljubljana, 20. februar 2018

STATISTIKA ODZIVOV

	februar 2018	januar 2018	februar 2017
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
Skupaj	66	92	89
Informativni program	24	46	21
Kulturni in umetniški program	6	8	25
Razvedrilni program	8	2	15
Športni program	9	2	12
Program plus	7	23	10
Ostalo	12	11	6
RADIO SLOVENIJA			
Skupaj	9	8	7
Radio Prvi	7	7	5
Val 202	1	1	2
Program ARS	0	0	0
Ostalo	1	0	0
MMC			
Skupaj	15	11	8
Vsebine	12	4	6
Dostopnost, storitve	3	7	2
RTV SLOVENIJA			
Skupaj	54	80	56
Jezikovna kultura	11	15	9
Oglaševanje	8	12	11
Prilagojeni programi	0	0	4
RTV prispevek	3	1	5
Tehnične zadeve	3	2	1
RTV SLO - splošno	0	0	0
Programski svet	0	0	0
Varuhinja	2	13	15
Ostalo	18	37	11
Zavrnjena obravnava	9	0	0
VSI ODZIVI	144	191	160

